

ÜLENURME JA HAASLAVA VALLA
ÜHINE JÄÄTMEKAVA
2016 - 2020

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1 VALDADE ÜLDISELOOMUSTUS JA ARENGUPERSPEKTIIVID	5
1.1 ÜLDIST	5
1.2 ELANIKKOND	6
1.3 ETTEVÕTLUS JA LIIKUMINE TÖÖ- JA ELUKOHTADE VAHEL	8
1.4 SOTSIAALSFÄÄR	12
2 STRATEEGILISED DOKUMENDID JA ÕIGUSAKTID JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMISEST	13
2.1 ÜLDIST	13
2.2 RIIGI JÄÄTMEKAVA 2014-2020	13
2.3 ÕIGUSAKTIDE PEAMISED NÕUDED	16
3 VALDADE JÄÄTMEHOOLDUSE ÜLEVAADE	17
3.1 KORRALDATUD JÄÄTMEVEDU	17
3.2 JÄÄTMETE KÕRVALDAMIS- JA TAASKASUTUSRAJATISED	19
3.3 JÄÄTMETEKE	22
3.3.1 Jäätmete liikide kaupa	24
3.3.2 Olmejäätmete liigiti kogumise efektiivsus	32
3.4 JÄÄTMENÕUSTAMINE JA –TEAVITUS	34
3.5 JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS VALLAS	35
3.6 VALLA KULUTUSED JÄÄTMEHOOLDUSELE	35
3.7 JÄÄTMEHOOLDUSE PROBLEEMID	36
4 JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID JA ARENGUSUUNAD	37
4.1 ÜLDHINNANG TULEVIKU JÄÄTMEVOOGUDELE	37
4.2 EESMÄRGID JA ARENGUSUUNAD	39
5 VALDADE JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMINE	40
5.1 JÄÄTMETEKKE VÄLTIMISE EDENDAMINE, JÄÄTMETE OHTLIKKUSE VÄHENDAMINE	40
5.1.1 Tegevused ja tulemused	42
5.2 JÄÄTMETE RINGLUSSEVÕTT VÕI MUUL VIISIL MAKSIMAALNE TAASKASUTAMINE	43
5.2.1 Tegevused ja mõõdikud	43
5.3 JÄÄTMETEST TULENEVA KESKKONNARISKI VÄHENDAMINE NING SEIRE JA JÄRELEVALVE TÕHUSTAMINE	49
5.3.1 Tegevused ja tulemused	49
6 JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE	51
7 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEST KESKKONNALE AVALDUV MÕJU	56
LISAD	57

SISSEJUHATUS

Käesolev Ülenurme ja Haaslava valdade ühine jäätmekava annab ülevaate valdade jäätmekäitlusest hõlmates jäätmemajanduse olukorra kirjeldust ning ülevaadet jäätmemajandusega seotud probleemidest. Jäätmekava seab jäätmehoolduse eesmärgid aastateks 2016 kuni 2020.

Ülenurme ja Haaslava valdade ühine jäätmekava eelnõu on koostatud lähtudes 28.01.2004 a. vastu võetud Jäätmeseaduses esitatud nõuetest. Jäätmeseadus sätestab jäätmehoolduse korralduse, nõuded jäätmete tekke ning jäätmetest tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimiseks, sealhulgas meetmed loodusvarade kasutamise tõhususe suurendamiseks ja sellise kasutamise ebasoodsa mõju piiramiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest. Jäätmekava eelnõu koostamisel on lähtutud Riigi jäätmekavast 2014-2020 ning kehtivatest jäätmemajandust reguleerivatest õigusaktidest. Jäätmekava koostamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja koguste hindamise aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse poolt esitatud andmed. Jäätmekava koostamisel on arvestatud valdade arengukavas ja üleriigilises jäätmekavas esitatud seisukohtadega. Käesolev jäätmekava on eraldiseisev dokument, mis on omavalitsuste arengukava üheks osaks.

Jäätmekava eesmärgiks on korraldada jäätmehooldus nii, et see toimuks keskkonnaohutult ja oleks majanduslikult põhjendatud. Eesti Keskkonnastrateegias määratletud jäätmemajanduse põhieesmärgid on:

- jäätmetekke vältimine;
- tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- jäätmete taaskasutuse laiendamine;
- keskkonnanõuetekohane jäätmetöötlus;
- jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine.

Põhieesmärkide saavutamiseks loodetakse jäätmehoolduse taseme tõusmist nii kõrgele, et prügilatesse ladestatakse võimalikult vähe jäätmeid. Jäätmehoolduse taseme tõusuks on ette nähtud neli meetet, milledest olulisim on jäätmetekke vältimise programm. Eeldatakse, et kui programm realiseerub, siis lakkab seos majanduskasvu ja jäätmetekke ning selle keskkonnamõju vahel. Kuid siiski, kõrgeid eesmärke seadev riiklik jäätmehooldus realiseerub sedavõrd kuivõrd pragmaatilised ja täitmiseks jõukohased on jäätmehoolduse meetmed ja kas on saavutatav või siis hoitav jäätmekäitluse tase kohalikes omavalitsustes.

Käesolev jäätmekava käsitleb selliseid jäätmeid, mis on defineeritud jäätmetena Jäätmeseaduse mõistes. Jäätmekava ei hõlma jäätmeid, mis ei kuulu Jäätmeseaduse § 1 lõike 2 kohaselt Jäätmeseaduse reguleerimisalasse:

- välisõhku suunatavad saasteained;
- reovesi ja koos reoveega käitlemisele või keskkonda suunatavad jäätmed (välja arvatud reovee sete);
- radioaktiivsed jäätmed;
- lõhkematerjalijääkidest koosnevad ja lõhkematerjale sisaldavad jäätmed;

- loomakorjused osas, mis on reguleeritud muude õigusaktidega;
- mullaviljakuse parandamiseks või mujal põllumajanduses taaskasutatud sõnnik ning muud põllu- ja metsamajanduses tekkinud loodussõbralikud tavajäätmed;
- maavarade ja maa-ainese uuringute, kaevandamise, töötlemise ja ladustamise tulemusena tekkivad jäätmed ning karjäärade tootmisjäägid niivõrd, kuivõrd need on reguleeritud muude seadustega.

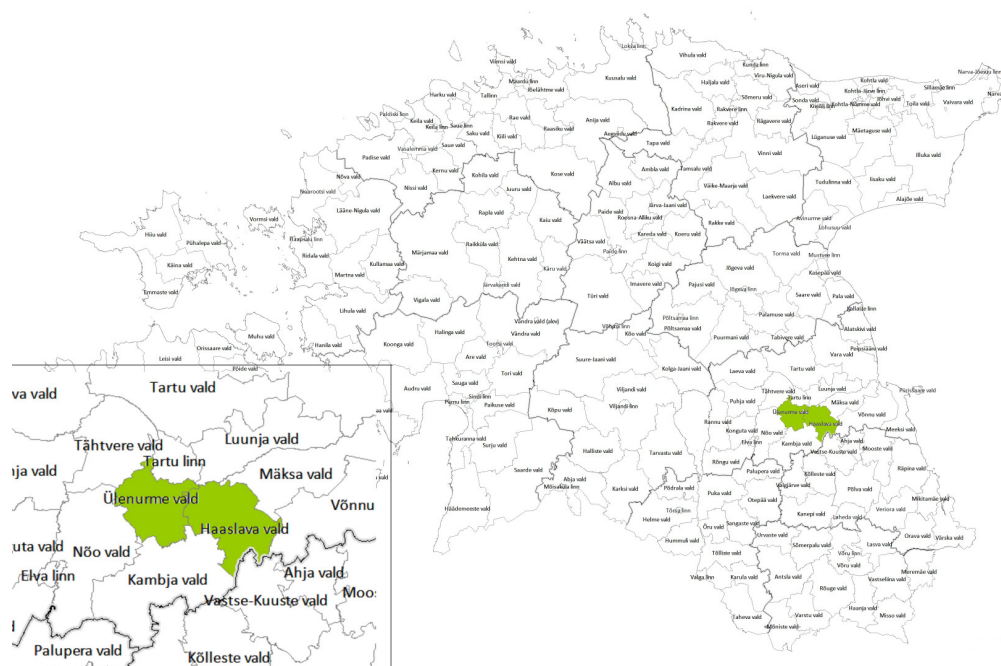
Jäätmekava realiseerimine sõltub lisaks Haaslava ja Ülenurme piirkondades toimuvatele arengutele ka laiemast üle-eestilisest jäätmekäitluse arengust ja üldisest majandusarengust. Seetõttu tuleb käesolevat kava vaadelda dünaamilise dokumendina, mida tuleb perioodiliselt üle vaadata ja korrigeerida.

Kuna jäätmekava on omavalitsuse üksuse arengukava osa, siis on võimalik, et lähtuvalt uuendatud jäätmekava seisukohtadest, tuleb korrigeerida ka valla arengukava investeeringute kava. Seda põhjusel, et jäätmehoolduses aastaks 2016 saavutatud taseme hoidmine nõuab ka edaspidi eelarvelisi kulutusi; näiteks teadlikkuse tõstmiseks kampaaniate korraldamine (tellimine), jäätmeregistri täiendamine, jäätmekäitluselase tarkvara soetamine jne.

1 VALDADE ÜLDISELOOMUSTUS JA ARENGUPERSPEKTIIVID

1.1 Üldist

Haaslava ja Ülenurme vallad asuvad Tartu maakonnas. Ülenurme vald asub Tartust edela ning Haaslava vald kagu suunas. Joonisel 1 on näha, et Ülenurme valda ümbritsevad Tähtvere, Nõo, Kambja, Luunja ja Haaslava vallad ning Haaslava valda Luunja, Mäksa, Võnnu, Vastse-Kuuste, Kambja ning Ülenurme vallad.

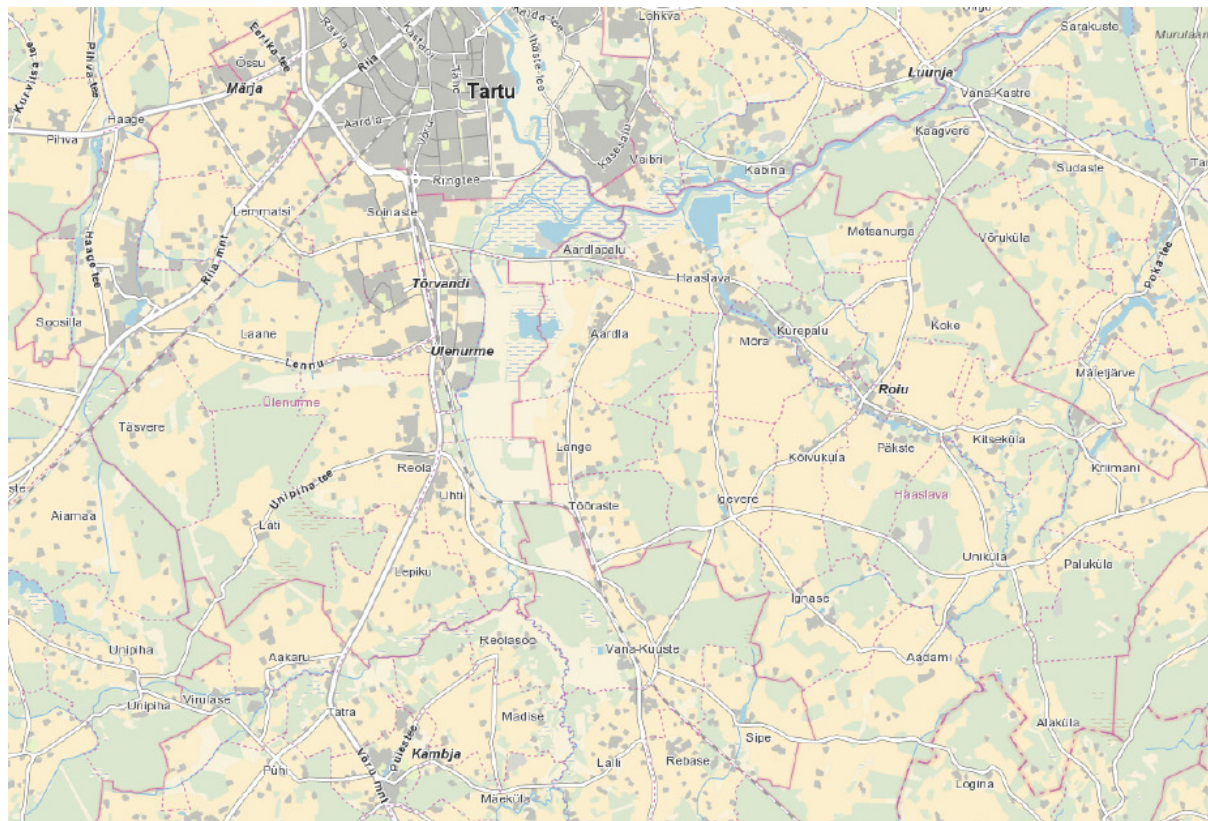

Joonis 1. Haaslava ja Ülenurme valdade asukohad

Ülenurme valla pindala on 86,35 km², mis moodustab 2,8% Tartumaast. Kujult on vald suhteliselt kompaktne - ulatus põhjast lõunasse on ligikaudu 13,3 km ja läänest itta 12,2 km. Valla administratiivkeskus paikneb Ülenurme alevikus. Valla keskusest Tartusse on 6 kilomeetrit. Joonisel 2 on välja toodud Ülenurmes asuvad alevikud ja külad: Tõrvandi, Ülenurme, Külitse ja Räni alevikud ning Laane, Lemmatsi, Lepiku, Läti, Reola, Soinaste, Soosilla, Täsvere, Uhti ja Õssu külad.

Haaslava valla pindala on 110 km², mis moodustab 3,6% Tartumaast. Maksimaalne pikkus põhja-lõuna suunal on 15 km ja laius 14 km. Valla halduskeskus asub Kurepalus. Kaugeim majapidamine jääb keskusest linnulennult 10 ja teid mööda 14 km kaugusele. Valla keskusest Tartu linna piirini on maanteed mööda 7 km, valla loodepiirist Tartu linna piirini aga alla ühe km. Haaslava vallas asub Roiu alevik ja Aadami, Aardla, Aardlapalu,

Alaküla, Haaslava, Igevere, Ignase, Kitseküla, Koke, Kriimani, Kurepalu, Kõivuküla, Lange, Metsanurga, Mõra, Paluküla, Päkste, Tõõraste ja Uniküla külad. Alevik ja külad on nähtavad joonisel 2.

Joonis 2. Haaslava ja Ülenurme valdade külad

1.2 Elanikkond

Elanikkond paikneb nii Ülenurme kui ka Haaslava valdade territooriumil ebaühtlaselt.

Ülenurme vallas on kaks üle tuhande elanikuga alevikku (Ülenurme ja Tõrvandi) ning 12 küla. Suur on elanike tihedus Ülenurme ja Tõrvandi alevikes, kuid väga väike aga Läti, Täsvere ja Laane külades. Valda iseloomustab suhteliselt kõrge elanike tihedus - 77,8 in/km², mis on oluliselt kõrgem kui Tartumaa keskmine (14,3 in/km² - ilma Tartu, Elva ja Kallaste linnata) või Eesti keskmine (koos linnadega 35 in/km²). Tabelist 1 on näha, et Ülenurme elanikkond on viimaste aastate jooksul märgatavalt kasvanud. Selle põhjustajaks peetakse intensiivset elamuehitust. Samuti on elanikkonna suurenemise põhjusteks Ülenurme valla kõrge sündimus ja sisse-ärranne. Valla äärealadel on liiklusolude halvenemisega kaasnenud rahvaarvu vähenemine ja see on omakorda põhjustanud rahvastiku vananemise neis piirkondades.

Haaslava vallas on üks alevik (Roio) ja 19 küla. Valla elanike tihedus on ligikaudu 14 in/km², mis on võrreldes Ülenurme elanike tihedusega üpriski madal. Haaslava valla elanikkond on vähehaaval tasapisi tõusnud. Tabelist 2 on näha, et Roio alevikus elab 407 elanikku, kuid Alaküla külas kõigest 7 inimest.

Tabel 1. Ülenurme elanike arv alevike ja külade lõikes.

Küla/alevik	2004	2007	2009	2010	2012	2013	2014
Külitse	402	512	585	600	633	656	691
Laane	57	64	91	104	111	112	151
Lemmatsi	108	133	166	177	176	185	211
Lepiku	86	95	102	110	115	111	107
Läti	21	20	20	20	21	25	22
Reola	167	164	162	163	176	177	182
Räni	444	431	462	466	500	527	515
Soinaste	290	445	546	557	624	642	737
Soosilla	44	60	47	48	45	44	46
Täsvere	11	16	14	16	24	18	19
Uhti	303	296	305	301	294	304	300
Õssu	44	111	161	163	171	182	210
Tõrvandi	1472	1494	1619	1619	1649	1642	1637
Ülenurme	1041	1334	1500	1574	1650	1740	1845
Vallatäpsusega					53	42	50
KOKKU:	4490	5203	5780	5954	6242	6407	6723

Tabel 2. Haaslava elanike arv alevike ja külade lõikes.

Küla/alevik	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aardla	148	115	124	125	125	125	129
Aadami	24	51	48	48	52	52	52
Aardlapalu	38	68	65	66	72	72	72
Alaküla	10	6	5	7	6	6	7
Jaaslava	90	177	192	199	210	210	219
Igevere	67	67	69	64	61	61	61
Ignase	143	125	119	123	116	116	115
Kitseküla	33	51	49	49	51	51	51
Koke	78	80	80	83	80	80	86
Kriimani	90	91	93	90	86	86	84
Kurepalu	97	149	156	159	165	165	168
Kõivuküla	22	20	26	25	26	26	28
Lange	84	70	72	70	67	67	64
Metsanurga	44	37	39	35	36	36	38
Mõra	32	56	69	70	74	74	83
Paluküla	8	16	14	11	11	11	11
Päkste	93	60	64	69	70	70	77
Roiu	488	442	436	433	425	425	407
Tõõraste	75	71	73	77	72	72	73
KOKKU:	1664	1752	1793	1803	1805	1805	1825

1.3 Ettevõtlus ja liikumine töö- ja elukohtade vahel

Valla mitmekesisel ettevõtlusel on enamuses esindatud tertsiaarsektori ettevõtted – kaubandus, teenidus ja sotsiaaltoetus. Primaar- ja sekundaarsektori ettevõtlus on koondunud Tartu linna. Asend linnaregiooni lähedal tähendab, et nii Haaslava kui ka Ülenurme vald on tihedalt seotud linna tööturuga. Elamine linnaregiooni lähedal annab valdade elanikele mitmekesisemaid valikuid ja suuremat töökohtade pakkumist.

Ettevõtlusel on mõlema valla arengus oluline roll. Ettevõtted annavad valdade elanikele tööd ja elanike maksud on osa eelarvete tuludest. Uute ettevõtete teke suurendab töökohtade arvu vallas ning kohapealne kaubapakkumine mõjutab positiivselt valla kogukonna sidusust ja sotsiaalset kapitali. Kaubanduse areng vallas parandab elanike elukvaliteeti. Olulisemad koostööpartnerid valla ettevõtluse arendamisel on kohalikud ettevõtjad, Tartu Ärinõuandla ja Tartumaa Arenduskeskus.

Mõlema valla tööalase pendelrände kõrge intensiivsus avaldab pärssivat mõju kohaliku teenindussektori arengule, kuna paljud väljaspool valda tööl käivad elanikud ostavad toidu- ja tarbekauba Tartust. Kuid nii Haaslava kui ka Ülenurme vallas on ettevõtluse arendamine soodne, sest on olemas vajalik taristu. Ülenurme vallas soodustavad ettevõtlust ka valda läbivad raudteeharud Tartu-Valga ja Tartu-Orava suunal. Samuti on olulisel kohal Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa, Jõhvi-Tartu-Valga ning Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme maanteed. Ka Haaslava vallal on ettevõtlusel abiks Tartu-Räpina ja Tartu-Põlva maanteed ning Tartu-Orava raudtee. Mõlemal vallal on väga viljakad põllumajandusmaad, mis on saavutanud viljakuse tänu teostatud maaparandustöödele.

Haaslava vallas tegutses 01.01.2015. a. seisuga 217 registreeritud ettevõtet, mille hulgas on 46 FIE-d. Valla ettevõtlusaktiivsus 1000 el/kohta on 11,3 %, mis on natukene alla Tartumaa keskmise 12,7% protsendi. Arvestades, et põhiosa elanikkonnast käib tööl väljaspool valda, siis on see üpris kõrge. Tartumaa omavalitsuste väikseim ettevõtlusaktiivsuse protsent on 4,5 ja suurim 15,8.

Haaslava valla tuntumad ettevõtted on Männiku Piim (teraviljakasvatuse, piimatoodang), Baltoil (autokeemia, moto- ja aiatehnika, golfivarustuse ja koristusmasinate turustamine), Lumina Metall (metallitööstus), Ojamaa Talu (teraviljakasvatuse), Marjamaa Talu (marjade müük ja ost), Sulase PT (teraviljakasvatuse, põllumajanduslikud teenustööd), Uniro Grupp (ehitusteenused), Hanso MK (tee-, pinnase- ja kaevetööd, metsaraied), Riina Kalda Kalamajandus Carpio ning Laur ja Pojad (sae- ja hõõvelmaterjalide müük). Põllumajandusettevõtted tegelevad põhiliselt teravilja, marja- ja köögiviljade kasvatamisega.

Kiiremini arenevad tööhõivevaldkonnad Haaslava vallas on sotsiaaltoetus (Maarja Päikesekodu SA, planeeritud ca 120 töötajat), tootmine (täna ettevõtete laiendamine, uute tööstusettevõtete lisandumine valda), turism

(majutus, toitlustus, Vooremäe Puhkekeskus, Lange motokeskus, Eesti Lennundusmuuseum).

Mitmete objektide (näiteks Vooremägi) puhul on turismi- ja puhkemajanduse rajatiste arendamisel tingimusi loovaks teguriks valla asulamiljöö ning hea juurdepääs. Ettevõtluse suurendamise ühe võimalusena nähaksegi lahenduse leidmist Vooremäe SA rajamise näol. Vooremäe SA loomisega kaasneksid mitmed uued töökohad, valda tuleks juurde spordihuvilisi ja turiste. Küll aga jääb hetkel vajaka vallasisese ühistranspordi olemasolust.

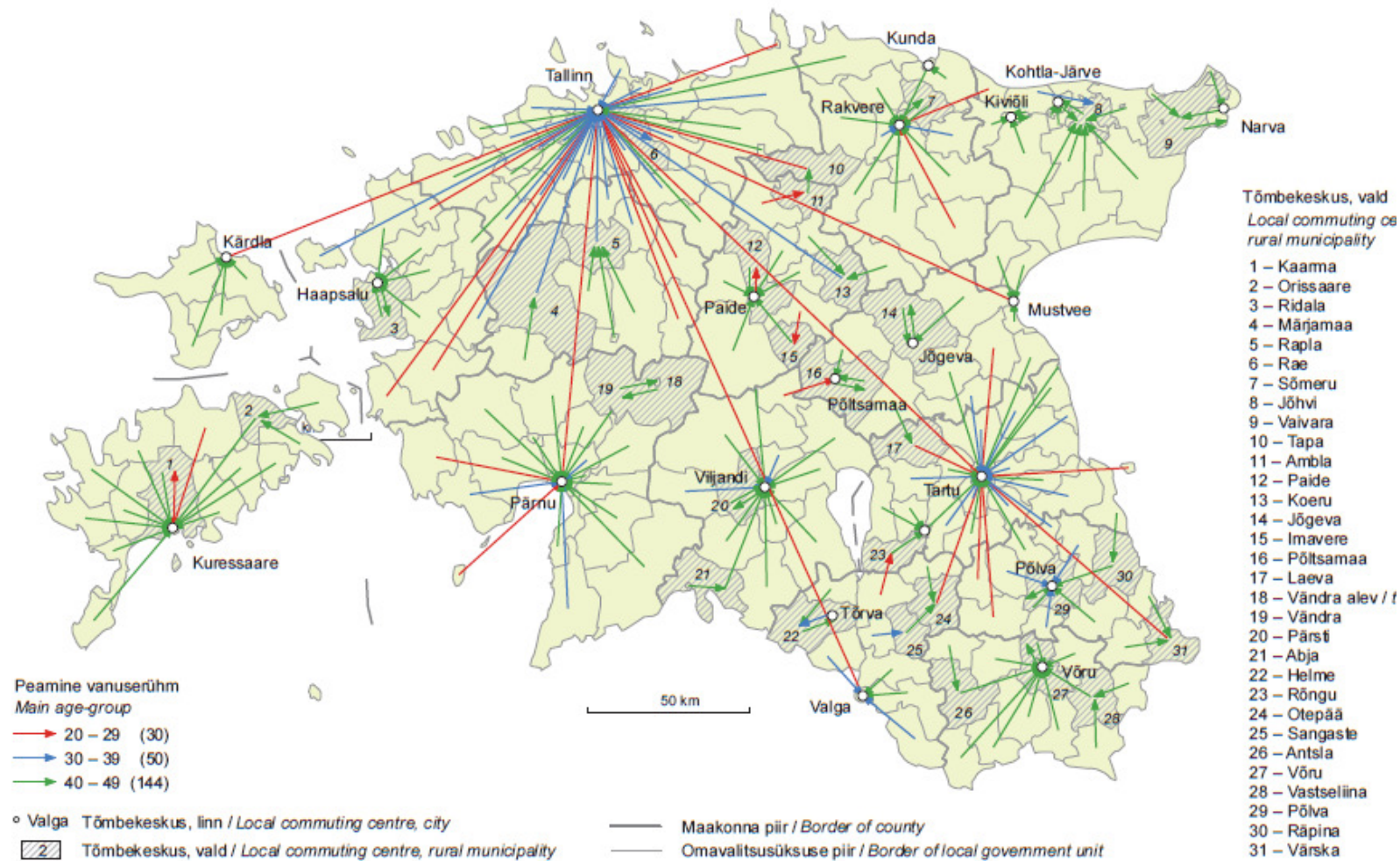
Ülenurme valla suuremateks ettevõteteks on: DataWire (arvutite hooldus ja remont, graafiline disain, videovalve, elektroonika müük), Sahkar TT (teede, platside ja välisvõrkude ehitus, suuremahulised mulla ja kaevetööd), OÜ Business Credit & Consulting Bureau (väikeettevõtluse nõustamine, raamatupidamisteenused, eraisikute laenuõustamine), OÜ The Skymill (puitehitiste ja küttepuude müük, kasvava metsa ja raieõiguse ost).

Põllumajandusettevõtetest on suuremad talud Kaare, Einola ja Saare Anni. Olgugi, et Ülenurme valla üheks peamiseks loodusrikkuseks on viljakas põllumaa, siis ometigi on põllumajanduse osatähtsus muu majandustegevuse kõrval pigem tagasihoidlik. Väärtuslikud põllumaad on 41-60 hindepunktiga hinnatud põllud, mis kuuluvad võimalikult suures osas säilitamisele. Põllumaa vähesuse tõttu tegelevad põllumajandusettevõtted põhiliselt köögiviljade kasvatamisega.

Joonisel 3 on nähtav elu- ja töökoha vahel liikujad vanuse järgi ning joonisel 4 on välja toodud kõrgharidusega inimeste osatähtsus elu- ja töökoha vahel liikujate seas.

Kaart 25. Elu- ja töökoha vahel liikujad vanuse järgi, 31.12.2011

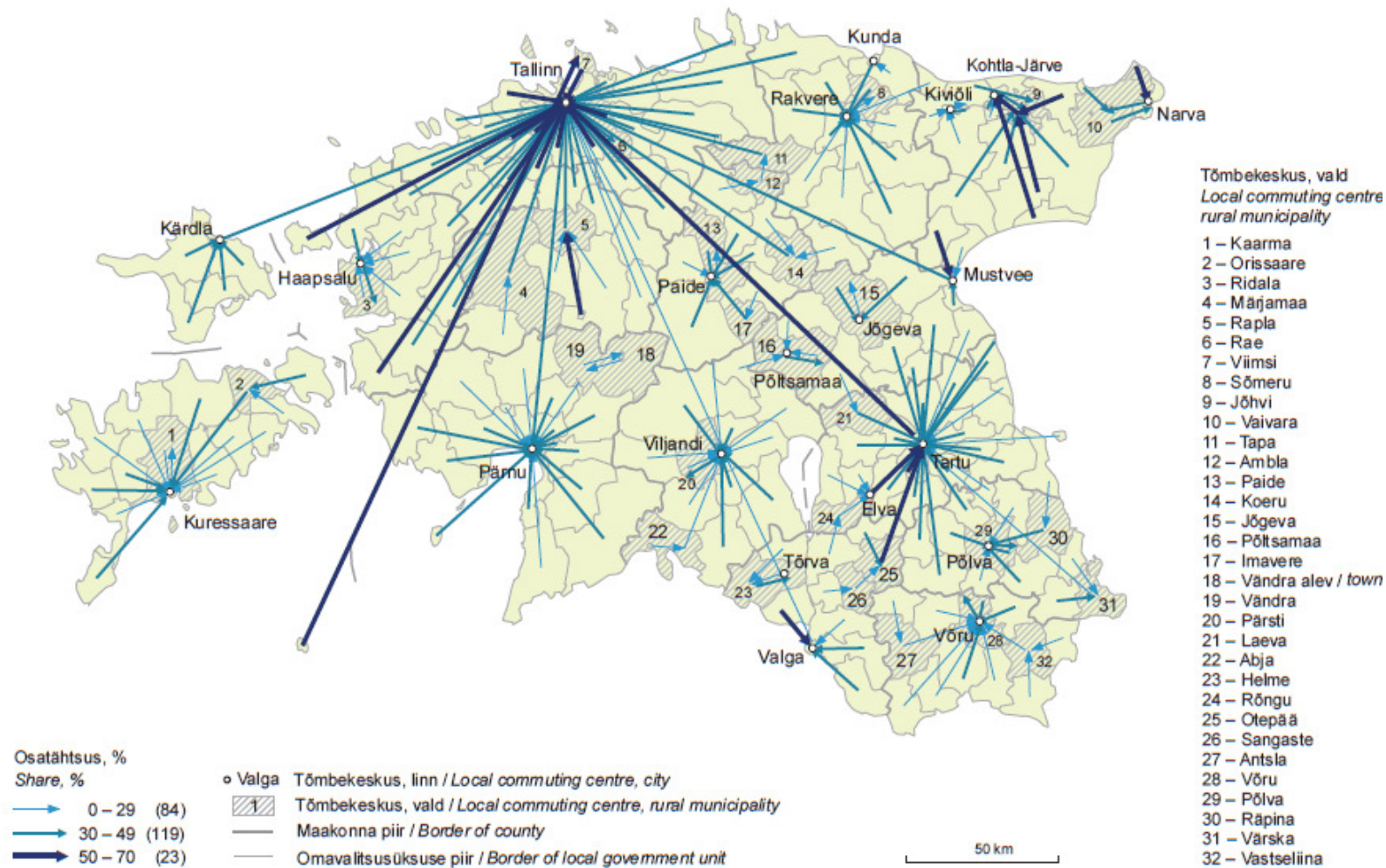
Map 25. Commuters between places of residence and work by age, 31.12.2011

Joonis 3. Väljavõte kogumikust „Eesti piirkondlik areng. 2013“

Kaart 26. Kõrgharidusega inimeste osatähtsus elu- ja töökoha vahel liikujate seas, 31.12.2011

Map 26. Share of persons with higher education among commuters between places of residence and work, 31.12.2011

Joonis 4. Väljavõte kogumikust „Eesti piirkondlik areng. 2013“

1.4 Sotsiaalsfäär

Haaslava vallas tegutseb 9 valla hallatavat asutust. Sillaotsa Kool (põhikool + lasteaed), milles õpib 2015/16 õppeaastal 111 õpilast, Sillaotsa Tenniseväljak, Roiu Raamatukogu, Perearst, Roiu hambaravi, Roiu päevakeskus, Roiu Noortekeskus, Roiu apteek ja Priiuse seltsimaja. Haaslava valla asutuste aadressid leiab veebiaadressilt <http://www.haaslava.ee/>.

Ülenurme vallas on Reola kultuurimaja, Perearstikeskus, kolm raamatukogu: Ülenurme raamatukogu, Tõrvandi raamatukogu ja Külitse raamatukogu, kolm lasteaeda: Tõrvandi lasteaed „Rüblik“, Soinaste lasteaed „Laululind“ ja Ülenurme lasteaed, kolm spordiklubi: Ülenurme Gümnaasiumi Spordiklubi, Ülenurme Korvpalliklubi, Jalgpalliklubi FC Ülenurme ja Ülenurme Gümnaasium, mis asub aadressil Tartu mnt 5. Ülenurme Gümnaasiumi algklassid (1-5 klass) asuvad aadressil Ringtee 1 Tõrvandi alevik. Ülejäänud valla hallatavate asutuste aadressid on leitavad veebiaadressil <http://www.ylenurme.ee/uldinfo>.

2 STRATEEGILISED DOKUMENDID JA ÕIGUSAKTID JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMISEST

2.1 Üldist

Üldistatult on jäätmekava dokument jäätmehoolduse sh jäätmekäitluse ja jäätmekäitluse üle järelevalve korraldamiseks ning arendamiseks. Selles käsitletakse jäätmehoolduse olukorda kava sihtalas (riigis, kohalikus omavalitsuse üksuses, maakonnas, ettevõttes) jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgid ning meetmeid eesmärkide saavutamiseks. Sihtala alusel on kavad hierarhilised – riigi kava on juhendumiseks kohaliku omavalitsusüksuse kavale; viimane omakorda seal tegutsevale jäätmetekitamise suurettevõtte kavale.

Jäätmeseaduse 2. peatükk sätestab jäätmekavade koostamise, ajakohastamise ja menetlemise korra. Mis puutub kohaliku omavalitsusüksusesse, siis ei sea seadus üksuse jäätmekavale nn kehtivusaega; kuid sätestab § 44 lg 3 kaudu, et „kui riigi jäätmekava ajakohastamise käigus tehtud muudatused käsitlevad kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekava, ajakohastatakse ka omavalitsusüksuse jäätmekava ühe aasta jooksul riigi jäätmekava kinnitamisest arvates“.

Riigi jäätmekava 2014-2020, mis keskendub rohkem jäätmetekke vähendamisele on nüüdseks vastu võetud ning osundab seejuures Eesti omavalitsusüksuste panusele.

2.2 Riigi Jäätmekava 2014-2020

Dokument suunab ajahorisondini 2020 ulatuvat riiklikku jäätmehoolduse arendamist-toimimist, jäätmete tekke ning jäätmetest tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimist, loodusvarade kasutamise tõhususe suurendamist ja piirab nende kasutamisel tekkinud ebasoodsat mõju. Kava eesmärk on aidata kaasa jäätmetekke vähendamisele¹, nii palju kui võimalik jäätmeid ette valmistada korduskasutuseks, ringlusse võtmiseks ja võimalikult vähese jäätmekoguse prügilatesse ladestamise tagamiseks. Teave dokumendi kohta on koondatud Keskkonnaministeeriumi koduleheküljele².

On loetletud neli jäätmehoolduse tagamise meetet: jäätmetekke vältimise³ edendamine, jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamine, jäätmetest tekkiva keskkonnariskide vähendamine ja jäätmearuandluse, järelevalve ning seire arendamine. Meetmed on kavandatud lähtuvalt jäätmehierarhiast ja nende tulemuslikkust (eeldatavalt aastal 2020) hinnatakse kokkuleppeliste indikaatoritega.

¹ Esseisvat riigi jäätmepoliitika olemust on avalikkusele avanud keskkonnaminister: „tänavu valmib jäätmete vähendamise kava aastateks 2014-2020. Me suund on, et kord toodetud materjali ei kuhjatakse kasutult märke, vaid taaskasutatakse võimalikult suurel määral“ <http://www.envir.ee/1204114>.

² aadress: <http://www.envir.ee/1189794>.

³ Euroopa Liidu jäätmete raamdirektiivi kohaselt on jäätmete vältimine ka aine, materjali või toote jäätmeteks muutumise eelne meede.

Näiteks, jäätmetekke vältimise edendamine (meede 1) osutub efektiivseks siis kui olmejäätmete tekke aastane kasv aastani 2020 protsentuaalselt jääb alla poole sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvust; pakendijäätmete tekkes aga aastane kasvuprotsent aastani 2020 jääb alla 2/3 sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist.

Meetme 2 – jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamise indikaatorid on tabelis 3.

Tabel 3. Jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamismeeetme indikaatorid.

Jäätmete kogumisega või taaskasutamismoodusega kaetud jäätmeliik	Baastase		Sihttase	
	%	Aasta	%	Aasta
Olmejäätmete ringlussevõtt nende kogumassist	27	2011	50	2020
Pakendijäätmete ringlussevõtt nende kogumassist	56	2010	60	2020
Biojäätmete ringlussevõtt olmejäätmete kogumassist	5	2011	13*	2020
Ehitus-lammutusjäätmete taaskasutus jäätmete kogumassist	50	2011	70	2020
Elektroonikaromude kogumine jäätmete kogumassist	50	2011	65	2020
Kantavate patarei ja akujäätmete kogumine jäätmete kogumassist	33	2011	45	2016

*) ei tähenda prügilasse ladestataivate olmejäätmete hulgas biolagunevaid jäätmete massiprotsenti.

Riigi tasandilt nähakse, et olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel, teabe levitamisel ja jäätmete vältimisele suunatud initsiatiivide toetamisel ning vastavate **tingimuste loomisel** (nt kasutatud toodete korduskasutuseks tingimuste loomine) on omakorda **võtmeroll kohalikel omavalitsustel**.

Arenenud riikide kogemused näitavad, et tarbijate teavitamise ja jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamisel saavutatakse parim tulemus omavalitsuste, ettevõtete ja jäätmetekke vältimisega tegelevate kolmanda sektori organisatsioonide piirkondliku koostöö tulemusel. Elanikel ja ettevõtetel (jäätmetekitajatel) peab olema senisest veel parem võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse. Omavalitsuste toetus ja abi ühiskondlike initsiatiivide (nt. kordus/taaskasutuskeskused) edukale toimimisele

on hädavajalik. Sellest riigipoolne ootus, et jäätmetekke vältimisele aitavad meetmed **on integreeritud omavalitsuste jäätmekavadesse.**

Kokkuvõtvalt: riigi jäätmekava esimesed meetmed osundavad omavalitsustele ja ootavad nendepoolset panust. Esimeses osas, tingimuste loomist elanikkonna jäätmetekke vältimisele suunatud initsiatiividele (paraku teadmata kellelt tulevad initsiatiivid) ja jäätmetekke vältimise teadlikkuse tõstmisele; teises osas aga, et jäätmetekke vältimise meetmed (liigitikogumine ja ringlussevõtt) integreeritaks kohalikesse jäätmekavadesse.

2.3 Õigusaktide peamised nõuded

Jäätmetega ja jäätmehooldusega seonduvaid asjaolusid käsitlev Jäätmeseadus on jätkuvalt kohaliku omavalitsuse üksuse tasandil korraldatava jäätmehoolduse alusdokumendiks. Valla jäätmekava 2010-2015 a heakskiitmisest alates on Jäätmeseadust muudetud mitmeti: on lisatud uusi paragrahve, tunnistatud kehtetuks rea paragrahvide lõikeid ja/või korrigeeritud nende sõnastust. Seaduse muudatused puudutavad nii materjalide-vahendite tootjaid, jäätmekäitlejaid, jäätmehoolduse korraldajaid kui ka jäätmetekitajaid ning -valdajaid.

Lähtudes valla tasandilt on muutunud 4-nda peatüki, Kohaliku omavalitsusüksuse korraldatud jäätmehooldus, paragrahvid. Täpsustunud on jäätmehoolduse praktilist korraldust reguleerivad paragrahvid 66-69. Jäätmehoolduseeskirja sisu sätestavat paragrahvi 71 on täpsustatud mitmete juulis 2010 a jõustunud lõigetega. Näiteks, § 135 lõige 4⁴ tähendab, et omavalitsus peab teadma ja jälgima olukorda korraldatud jäätmeveoga mitteliitunute osas. Peab silmas pidama § 31 lõiget 3⁵, mis lähitulevikus (01.01.2015) tähendab riiklikku survet metalli-, plasti- ja klaasijäätmete liigitikogumiseks, lisaks väljaarendatud ja toimivale paberi- ja pakendjäätmete kogumisele.

Jäätmekäitluses tegutsevatele ettevõtjatele on olulisim see, et nende tegevus on täpsustunud mõistete „edasimüüja ja vahendaja“⁶ kehtestamisega. Põhimõttelise olemusega on § 2¹ Jäätmete lakkamise staatus (jõustus 1.07.2013) ja § 29 *Jäätmehoolduse keskkonnamõju ja parim võimalik tehnika*, eriti lõiked 2 - 4. Kuna jäätmehoolduses sisaldub ka järelevalve jäätmekäitluse üle, mida osaliselt peab teostama ka kohalik omavalitsusüksus, siis on vajalik selle paragrahvi sisu ja mõtte selgitamine omavalitsuste keskkonnaametnikele seaduse täiendamisega tegelenud juristide poolt.

Pakendiseadust, mis sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad nõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse, on antud perioodil, võrreldes jäätmeseadusega, muudetud-täiendatud vähemas ulatuses. Pakendjäätmete osas puudutavad seaduse muudatused (§-d 17, 17¹) taaskasutusorganisatsioonide. 2014 a jõustus rida Pakendiseaduse muudatusi, mis kohustavad pakendikäitlejaid arvestama toote määramisel pakendite hulka selgitavaid näiteid, mida sätestab I lisas Euroopa Komisjoni direktiiv 2013/2/EL, samuti suurendama kogumiskonteinerite arvu, eeldatavalt 10% võrra.

⁴ Jäätmevaldajad, kelle valla- või linnavalitsus on määratud tähtjaks lugenud korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks, korraldavad jäätmekäitlust ise kuni valla- või linnavalitsuse määratud tähtaja lõpuni.

⁵ Jäätmete sortimine. Kui see on tehniliselt, keskkonna seisukohast ja majanduslikult teostatav, peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti- ning klaasijäätmete liigiti kogumise. Lõige jõustus 1.01.2015.

⁶ Paragrahvid 10¹ ja 10² vastavalt.

3 VALDADE JÄÄTMEHOOLDUSE ÜLEVAADE

3.1 Korraldatud jäätmevedu

Jäätmeseaduse § 66 sätestab, et korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või –kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt.

Ülenurme ja Haaslava vallad on üks korraldatud jäätmeveo piirkond. Haaslava ja Ülenurme valdades toimub korraldatud jäätmevedu alates 1.12.2011 ja kehtib kuni 30.11.2016 ning selle rakendamisega vähenes tunduvalt keskkonna reostamine jäätmetega. Valdades osutab korraldatud jäätmeveo teenust Ragn-Sells AS.

Keskkonnajaaamasid Haaslava ja Ülenurme valdades ei ole. Mõlemad vallad on sõlminud Tartu linnaga koostöölepingu, milles on sätestatud, et valla elanikud võivad kasutada Tartu linna jäätmejaama. Haaslava vallal on sõlmitud leping 01. jaanuarist 2015.a. kuni 31. detsembrini 2017.a. Tartu linna jäätmejaama aadressil jaama 72C kasutamiseks.

Korraldatud jäätmeveo rakendamisega pole aga päris kadunud metsaaluste reostamine jäätmevunnikutega, mille põhjuseks võib olla liiga hõre tühendusgraafik ja liiga väikesed konteinerid hajaasustuses. Probleemi põhjuseks võib olla ka suhteliselt suur kinnistuomanike jäätmeveost täielikult või perioodiks vabastamise arv, kes taotlustes on väitnud neile kuuluva elamu või suvila aastaringset või perioodilist mittekasutamist. Vabastamise korral on vajalik tõhustada kontrolli nende elamute-suvilate tegeliku kasutamise kohta.

Korraldatud jäätmeveo raames kogutakse olmejäätmed sorteeritult jäätmekonteineritesse ning organiseeritakse nende regulaarne äravedu Ragn-Sells poolt vastavalt elanikega sõlmitud lepingule.

Ülenurme valla elanikel on hajaasustuses konteinerite tühendussagedus reeglina iga 84 päeva järel. Tiheasustusega piirkonnas reeglina iga 28 päeva järel. Haaslava valla jäätmeveo sagedus on välja toodud tabelis 4.

Tabel 4. Jäätmeveo sagedus eri tüüpi elamutes Haaslava vallas.

küla	elanike arv	eramud	korter-majad	suvila-ühistud		jäätmeveo minimaalne sagedus	jäätmekonteinerid
				arv	majade arv		
Roiu alevik	421	17	16			kord 4 nädala jooksul*	iga maja juures
Kurepalu	185	88		1	18	kord 4 nädala jooksul kord 4 nädala jooksul	iga maja juures sü juures grupilahendused
Koke	89	33				kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Päkste	77	44				kord 4 nädala jooksul**	iga maja juures
Kõivuküla	25	15				kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Kitseküla	49	16		1	8	kord 12 nädala jooksul kord 4 nädala jooksul	iga maja juures iga maja juures
Metsanurga	35	13				kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Mõra	85	48		1	14	kord 4 nädala jooksul** kord 4 nädala jooksul	iga maja juures sü juures grupilahendused
Haaslava	242	105	1	1	22	kord 4 nädala jooksul** kord 4 nädala jooksul	iga maja juures sü juures grupilahendused
Uniküla	104	38	1	2	25	kord 12 nädala jooksul kord 4 nädala jooksul	iga maja juures sü juures grupilahendused
Kriimani	86	38	1	3	60	kord 4 nädala jooksul** kord 4 nädala jooksul	iga maja juures sü juures grupilahendused
Aardlapalu	72	24		1	18	kord 4 nädala jooksul** kord 4 nädala jooksul	iga maja juures iga maja juures
Aardla	135	28	4			kord 4 nädala jooksul***	iga maja juures
Lange	61	21	1			kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Tõõraste	72	19				kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Igevere	63	28				kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Aadami	60	21				kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Alaküla	5	6				kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Paluküla	12	13				kord 12 nädala jooksul	iga maja juures
Ignase	109	29	6			kord 4 nädala jooksul***	iga maja juures
KOV täpsusega	10						
KOKKU	1997	644	30	10	165		

*- kord 4 nädala jooksul on min sagedus aleviku tiheasustuspiirkonnas ühepereelamute ning 4 ja vähem korteriga korterelamu juures, 5 ja enama korteriga korterelamu juures on min tühjendussagedus kaks korda 4 nädala jooksul,

** - kord 4 nädala jooksul on min sagedus küla tiheasustusega alal, küla hajaasustuspiirkonnas on min tühjendussagedus kord 12 nädala jooksul;

*** - kord 4 nädala jooksul on min sagedus küla tiheasustuspiirkonnas ühepereelamute ning 4 ja vähem korteriga korterelamu juures, 5 ja enama korteriga elamu juures on tühjendussagedus kaks korda nelja nädala jooksul, küla hajaasustuspiirkonnas on min tühjendussagedus kord 12 nädala jooksul;

3.2 Jäätmete kõrvaldamis- ja taaskasutusrajatised

Haaslava ja Ülenurme valdade tavajäätmed ladestati kuni 16.07.2009. aastani Aardlapalu prügilas, mis asub Tartu linnast umbes 15 km kaugusel Ülenurme vallas. Prügila ei vastanud kehtivatele keskkonnanõuetele ja seetõttu tuli see sulgeda. Sama aasta augustis avati seal jäätmete ümberlaadimisjaam, kuhu viiakse põhiosa Tartu linnas ja Kagu-Eestis kogutud jäätmetest. Samuti võetakse vastu jäätmeid ka piirkonna elanikelt. 2013. aasta lõpuks ehitati Aardlapalus välja ka väliskeskkonnast eraldatud kompostimisjaam, kus on võimalik keskkonnaohutult kompostida toidujäätmeid (väljaku pindala ca 0,6 ha), jäätmete sorteerimishoone ja prügi pressiga ümberlaadimisjaam. Läheduses teisi nõuetekohaseid prügilaid ei asu ja lähim töötav prügila jääb hetkel Jõgevamaale Torma valda. Torma vald asub aga Haaslava ja Ülenurme valdadest umbes 70 km kaugusel. Aardlapalust veetakse jäätmed edasi taaskasutamiseks peamiselt Tallinna piirkonda (Iru jäätmepõletustehasesse või Ragn-Sells-i mehhaanilis-bioloogilise töötlemise jaama). Jäätmete ümberlaadimisjaama haldab Tartu linnaga sõlmitud lepingu alusel AS Eesti Keskkonnateenused.

Jäätmeseaduse § 70 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus korraldab korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise. Kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist.

Haaslava ja Ülenurme valdade elanikud saavad viia majapidamises tekkinud taaskasutatavad jäätmed Tartu linna jäätmejaamadesse, mis asuvad aadressidel Jaama 72c ja Turu 49. Turu 49 jäätmejaam avati aastal 2012 ja seda külastas 2013. aastal 4914 inimest. Keskkonnajaamasid haldab AS Epler & Lorenz koostöös Osühinguga Vanapaber.

Jaama 72c ja Turu 49 jäätmejaamades võetakse elanikelt tasuta vastu:

- ohtlikuid jäätmeid (akud, patareid, värvi- ja ravimijäätmed, päevavalguslambid jm);
- suuremõõtmelisi jäätmeid (sh vana mööbel);
- elektroonikaromusid (külmikud, telerid jm);
- taaskasutatavaid jäätmeid (vanapaber ja -metall, plast- ja klaastaara);
- pakendijäätmeid;
- puitu (töötlemata).

Jaama 72C jäätmejaamas võetakse elanikelt tasuta vastu ka vanarehve.

Tasu eest võetakse elanikelt Jaama 72c ja Turu 49 jäätmejaamades vastu:

- biolagunevaid ajajäätmeid;
- suurmõõtmelisi ehitusjäätmeid (aknaraamid, kraanikausid, WC potid jms);
- eterniiti.

Pakendijäätmete kogumiskonteinereid on Ülenurme vallas neli, millele lisanduvad kortermajade pakendikonteinerid. Haaslava vallas on kogumiskonteinereid 16 tk.

Foto 1. Haaslava vallas Kurepalus pakendi- ja klaasijäätmete kogumispunkt.

Pakendite kogumispunktid on Ülenurme vallas Ülenurme alevikus, Tõrvandi alevikus ja Reola külas. Haaslava vallas on Roiu alevikus kuus, Kurepalus neli, Aardlas kaks, Päkstes üks ja Ignase külas kolm konteinerit (vt tabel 5). Kurepalus on ka eraldi konteiner värvilise ja värvitu klaasi (sh lehtklaasi) kogumiseks.

Tabel 5. Kogumiskonteinerid Haaslava vallas

Asula	Kogumisvahendi aadress	Pakendijäätmete liik	Konteinerite arv	Ettevõtte	Konteineri maht
Kurepalu	Haaslava Vallavalitsus	segapakend	1	EPR	4,5 m ³
Kurepalu	Haaslava vallamaja juures	segapakend	1	ETO	2,5 m ³
Kurepalu	Haaslava vallamaja juures	paberpakend	1	EPR	0,66 m ³
Kurepalu	Haaslava vallamaja juures	värviline ja värvitu klaas	1	Cleanaway AS	1,3 m ³
Roiu alevik	Roiu Männi tn elumajad	segapakend	1	EPR	4,5 m ³
Roiu alevik	Roiu alevik, Männi tn majad	segapakendid	1	TVO	2,5 m ³
Roiu alevik	Roiu Oja tn elumajad	segapakend	1	EPR	4,5 m ³
Roiu alevik	Roiu alevik, Oja tn majad	segapakendid	1	TVO	2,5 m ³
Roiu alevik	Roiu A ja O pood	segapakend	1	ETO	2,5 m ³
Roiu alevik	Lasteaed	paberpakend	1	EPR	0,66 m ³
Päkste küla	Sillaotsa Kool	paber- ja segapakend	1	EPR	4,5 m ³
Aardla küla	Aardla küla	segapakend	1	EPR	2,5 m ³
Aardla küla	Aardla küla	segapakendid	1	TVO	2,5 m ³
Ignase küla	Ignase	segapakend	1	EPR	0,66 m ³
Ignase küla	Ignase	paberpakend	1	EPR	0,66 m ³
Ignase küla	Ignase küla	segapakendid	1	TVO	2,5 m ³

Vanapaberit- ja pappi saavad elanikud viia Tartu linna keskkonnajäätmejaamadesse või makulatuuri kokkuostvatesse ettevõtetesse. Sorditud makulatuuri ostab kokku aadressil Jalaka 60b asuv OÜ CRONIMET Eesti Metall. Sortimata vanapaberit ja pappi võetakse ettevõttes vastu tasuta.

Pandipakendeid on võimalik Haaslava vallas ära anda Roiu kaupluses AjaO. Ülenurme vallas Ülenurme Konsumis ning Reolas.

Aia- ja haljastusjäätmekogumist kompostitakse valdades tekkekohtades, selleks eraldatud kohas või kasutatakse lohkude täitematerjalina. Aardlapalu prügila territooriumile on rajatud kompostimisväljak, kus kompostitakse rohejäätmekogumist ja teisi biolagunevaid jätmeid, kuid sinna biojäätmekogumise viimine on elanikele tasuline. Tasuta saavad Ülenurme ja Haaslava valdade elanikud biojäätmekogumist kompostida koduaedades. Aardlapalu prügila kompostimisväljak on projekteeritud vastu võtma umbes 3000 t biojäätmekogumist aastas. Kompostimisväljak on olemas ka Haaslava vallas Roiu aleviku reoveepuhasti juures, mida haldab AS Emajõe Veevärk. Seni on kasutatud reoveepuhasti kompostimisväljakut ainult reoveemuda kompostimiseks.

Vanametalli saab tasuta ära anda Tartu linna keskkonnajäätmejaamadesse aadressil Turu 49 ning Jaama 72c. Lähimad vanametalli kokkuostjad asuvad Tartu linnas: Tolmet Eesti OÜ (Turu 39A), AS Kuusakoski (aadress Teguri 53), CRONIMET Eesti Metall OÜ Tartu osakond (aadress Jalaka 60b), Selmet Invest OÜ (aadress Turu 67) ja Vakaru Refonda OÜ (aadress Vitamiini 3).

Kasutamiskõlbmatuid autorehve on võimalik korraga 8 tk tasuta üle anda Tartu Jaama tn 72c jäätmejaamas. Samuti on võimalik jätta rehvid rehvivahetusel rehvikotta. Rehvikojal on kohustus rehvid vastu võtta ja suunata need edasisele käitlemisele.

Majapidamises tekkinud ohtlikke jätmeid (akud, patareisid, värvi- ja ravimijätmed, päevavalguslambid jm) saab viia keskkonnajäätmejaamadesse aadressil Turu 49 ning Jaama 72c. Aegunud ravimeid võtavad tasuta vastu apteegid. Vanaõlisid ja akusid võtab vastu jätmete käitlusfirma AS Epler & Lorenz. Vanaõlisid, patareisid ja akusid saab viia ka Roiu tankla juures olevasse konteinerisse, mida Haaslava vald rendib AS Epler & Lorenz käest. Patareisid ja akusid võtavad vastu ka vastavad müügikohad. Ülenurme vallas saab ohtlikud jätmed viia Tõrvandi alevikus asuvasse ohtlike jätmete kogumispunkti.

Romusõidukite lähimad käitluskohad on Gefi AS Tähe 135A Tartus ja Timar Auto OÜ Lohkval, Luunja vallas.

Ehitus- ja lammutusjätmeid võetakse vastu Tartu linna keskkonnajäätmejaamades. Ehitusjätmete hulka kuuluvaid püsijätmeid ladestatakse Turu tänava ja Ihaste 12a asuvas pinnasetäitekohtades. Mineraalseid ehitusjätmeid on võimalik Tartus üle anda OÜ A.L.M. Kotton kogumispplatsil või tellida teenus äraveoks OÜ-lt Karimek.

Tervishoiuasutuste jäätmete käitluse kogumissüsteem põhineb TÜ Kliinikumi meditsiinjäätmete kahjutustamiskeskusel. 2007. a juunis käivitus AS Epler&Lorenz'i ohtlike jäätmete täielikult renoveeritud põletusseade. Alates sellest ei ladestata tervishoiuasutustest pärinevaid patoloogilisi jäätmeid prügilasse ilma eelneva töötlemiseta.

Koduses majapidamises mittevajalikke, kuid kasutuskõlblikke esemeid, nagu mööbel, elektri- ja gaasipliidid, pesu- ja õmblusmasinad, nõud, hobivahendid, raamatud, mänguasjad ja muu selline, kuid välja arvatud riided, saab ära anda Tartu Taaskasutuskeskusesse aadressil Puistee 114, Tartu.

Ülaltoodud jäätmekäitlejate ja jäätmekäitluskohtade loetelu ei ole täielik ning täiendavat infot leiab veebilehelt www.kuhuviaa.ee.

3.3 Jäätmete

Aastatel 2010 kuni 2014 on Haaslava vallas tekkinud keskmiselt 2300 tonni jäätmeid aastas. Kõige vähem on jäätmeid tekkinud 2012. aastal (775 tonni) ning kõige rohkem 2013. aastal (6939 tonni).

Ülenurme vallas on tekkinud keskmiselt 20 000 tonni jäätmeid aastas. Eraldi välja tasub tuua 2012. aasta jäätmete kogutekke, mis ulatus suisa 34 000 tonnini. Kõige vähem on jäätmeid tekkinud 2010. aastal, mil koguti 11 491 tonni jäätmeid.

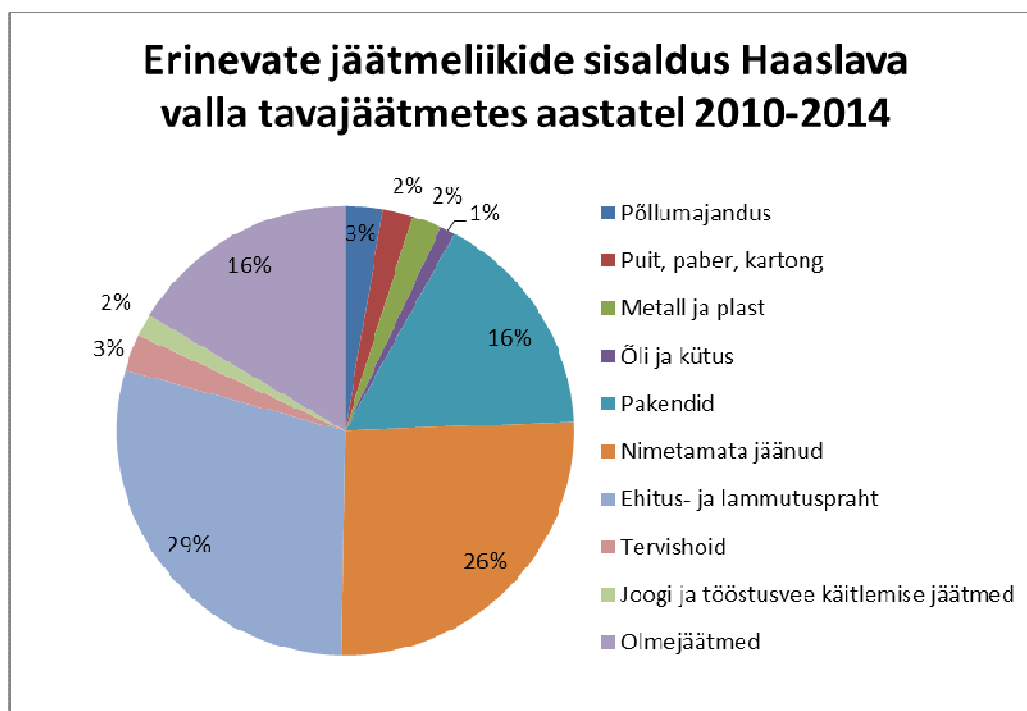
Võib öelda, et mõlemal vallal on aastane jäätmete koguteke aastate jooksul olulisel määral muutunud. Jäätmeliikide kogused Haaslava ja Ülenurme valdades aastate lõikes on välja toodud tabelis 6.

Tabel 6. Haaslava ja Ülenurme valdade jäätmeliikide kogused aastate lõikes (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>).

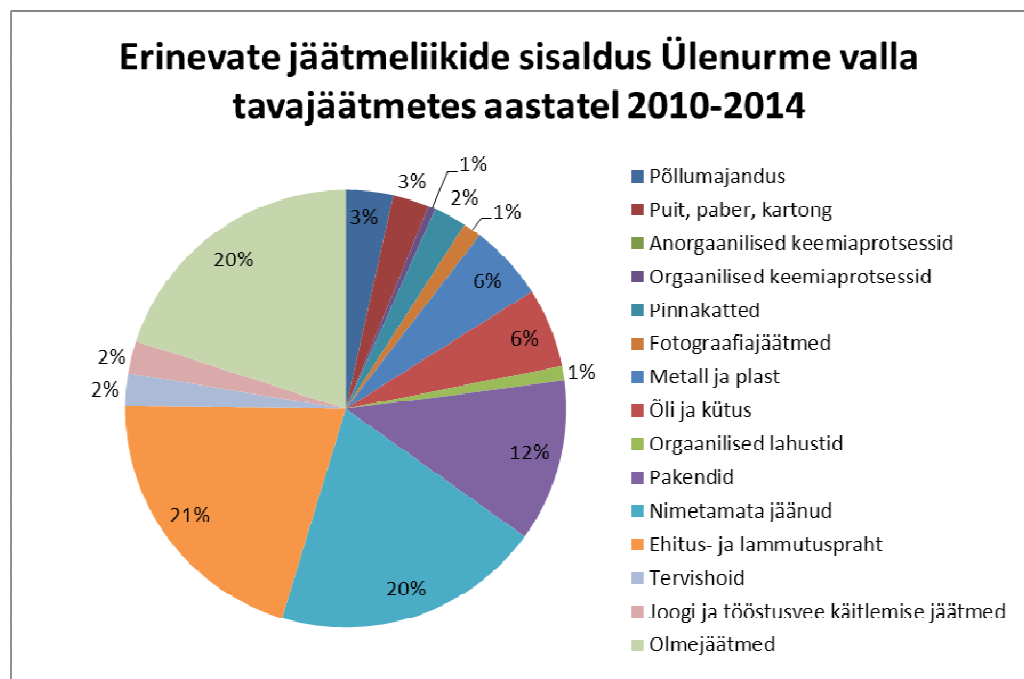
Jäätmeliik	Jäätmete põhigrupi nimi	Ülenurme vald					Haaslava vald				
		2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
1	Maavarade ja maa-ainese uuringutel, kaevandamisel ning füüsikalisel ja keemilisel töötlemisel tekkinud jäätmed										
2	Põllumajanduses, aianduses, vesiviljeluses, metsanduses, jahinduses ja kalapüügil ning toiduainete valmistamisel ja töötlemisel tekkinud jäätmed	17,147		100,003	90,009	33,830	42,171				2,542
3	Puidu töötlemisel, plaatide ja mööbli ning tselluloosi, paberi ja kartongi tootmisel tekkinud jäätmed	7170,130	8263,450	6472,670	5266,237	4864,720	181,700		20,000	10,000	
4	Naha-, karusnaha- ja tekstiilitööstusjäätmed										
5	Nafta ja õli rafineerimisel ning fraktsioneerimisel, maagaasi puhastamisel ja kivisöe ning põlevkivi utmisel tekkinud jäätmed										
6	Anorgaanilistes keemiaprotsessides tekkinud jäätmed				0,197	0,477					
7	Orgaanilistes keemiaprotsessides tekkinud jäätmed		4,266	8,556							
8	Pinnakatete (värvide, lakkide ja klaasjate emailide), liimide, hermeetikute ja trükivärvide valmistamisel, kokkusegamisel, jaotamisel ja kasutamisel tekkinud jäätmed	6,991	4,758	1,841	0,175	0,748					
9	Fotograafiajäätmed	11,713	8,270	8,250	8,630	8,100					
10	Termilistes protsessides tekkinud jäätmed										
11	Metallide ja muude materjalide pinnatöötlusel ja pindamisel ning värviliste metallide hüdro metallurgia protsessides tekkinud jäätmed										
12	Metallide ja plastide mehaanilisel vormimisel ning füüsikalisel ja mehaanilisel pinnatöötlemisel tekkinud jäätmed	89,347	82,463	79,121	92,316	359,873	0,528	0,008			0,742
13	Õli- ja vedelkütusejäätmed (välja arvatud toiduõlid ning jaotistes 05, 12 ja 19 nimetatud jäätmed)	5,437	4,784	5,555	7,121	5,617				0,419	1,090
14	Orgaaniliste lahustite, külmutusagensi- ja vahu- või aerosoolikandegaasijäätmed (välja arvatud jaotistes 07 ja 08 nimetatud jäätmed)	1,109	1,080		1,957	1,117					
15	Pakendijäätmed; nimistus mujal nimetamata absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid ja kaitseriietus	111,014	181,434	485,769	473,287	325,833	111,052	18,317	15,084	100,442	107,554
16	Nimistus mujal nimetamata jäätmed	657,519	280,086	252,172	104,460	148,392	126,740	113,137	19,496	13,375	269,394
17	Ehitus- ja lammutusprahht (sealhulgas saastunud maa-aladelt eemaldatud pinnas)	2072,559	4041,704	24780,548	13439,153	10652,302	1053,870	708,074	415,130	6467,141	274,905
18	Inimeste ja loomade tervishoiul või sellega seonduvat uuringutel tekkinud jäätmed (välja arvatud köögi- ja sööklajajäätmed, mis ei ole tervishoiuga otseselt seotud)	0,007	0,009	0,019	0,009	0,004	0,008		0,100	0,070	0,085
19	Jäätmekäitlusettevõtete, ettevõtteväliste reoveepuhastite ning joogi- ja tööstusvee käitlemisel tekkinud jäätmed		71,000	0,684	34,466	4,340			30,000	30,000	
20	Olmejäätmed (kodumajapidamisjäätmed ja samalaadsed kaubandus-, tööstus- ja ametiasutusejäätmed), sealhulgas liigiti kogutud jäätmed	1740,551	1578,211	1818,685	2004,333	3940,765	211,799	249,509	276,029	318,178	647,914
KOKKU:		11883,524	14521,515	34013,873	21522,350	20346,118	1727,868	1089,045	775,839	6939,625	1304,226

3.3.1 Jäätmeteke liikide kaupa

Jäätmetekkes on iseloomulik aastate lõikes kõikumine nii kogustes kui liigiti. Ka Haaslava ja Ülenurme valla jäätmeteket-kogumist kirjeldavad iga-aastased andmed kinnitavad sama. Jäätmeliikide tekke võrdlus on adekvaatsem mitme aasta keskmise kaudu ning seetõttu koostasime jäätmeliikide tekke võrdluse aastate 2010-2014 kohta. Graafikutel 1 ja 2 on välja toodud erinevate jäätmeliikide protsendid Haaslava ja Ülenurme vallas aastatel 2010-2014.

Graafik 1. Tavajäätmetes jäätmeliikide sisaldus Haaslava vallas aastate 2010-2014 jooksul (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Graafik 2. Tavajäätmetes jäätmeliikide sisaldus Ülenurme vallas aastate 2010-2014 jooksul (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

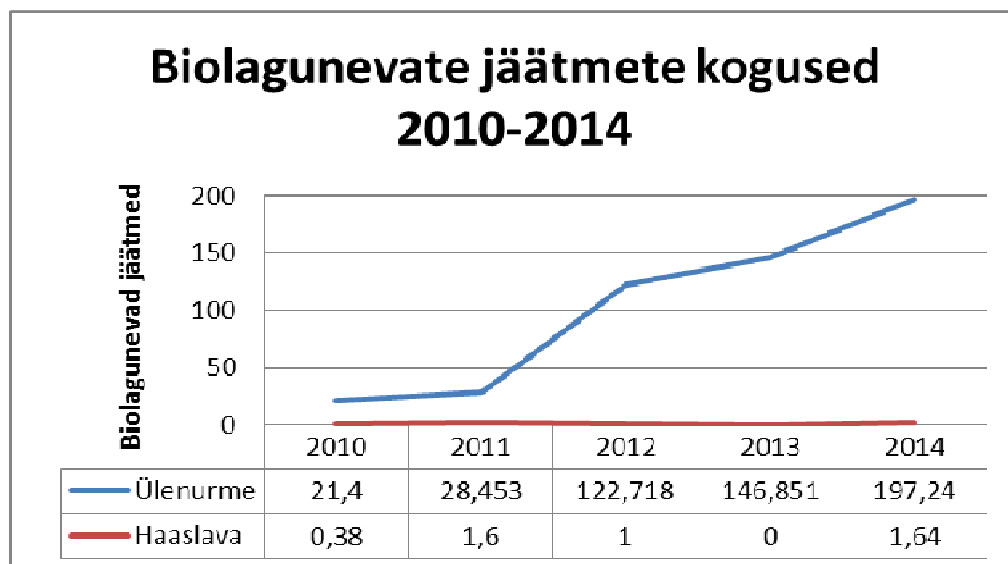
Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed on mikroorganismide toel aeroobselt või anaeroobselt lagunevad jäätmed, mille hulka kuuluvad näiteks toidujäätmed, haljastusjäätmed, reoveesete, määrdunud vanapaber ja -papp.

Biolagunevate jäätmete kogused Ülenurme vallas on selgelt kasvanud ulatudes 2010. aastal 21,4 tonnini ning 2014. aastal 197, 2 tonnini. Haaslava vallas on püsinud biolagunevate jäätmete tekkimine üsnagi stabiilne. Biolagunevaid jäätmeid tekib seal ligikaudu üks tonn aastas.

Ülenurme valla parkides ja tänavatel tekkinud oksajäätmed purustatakse OÜ Ülenurme Teed poolt oksapurustajaga ning saadud materjali kasutatakse talvel katlamajas või parkmetsa radade kattena. Biolagunevate jäätmete kogused aastatel 2010 kuni 2014 on nähtavad graafikul 3.

Haaslava vallas asuv Tuigo kalmistu kuulub Tartu linnale. Kalmistul tekkivate haljasjäätmete käitlemisega tegeleb Tartu linn. Kalmistu juurdepääsuteed hoiab korras Haaslava vald.

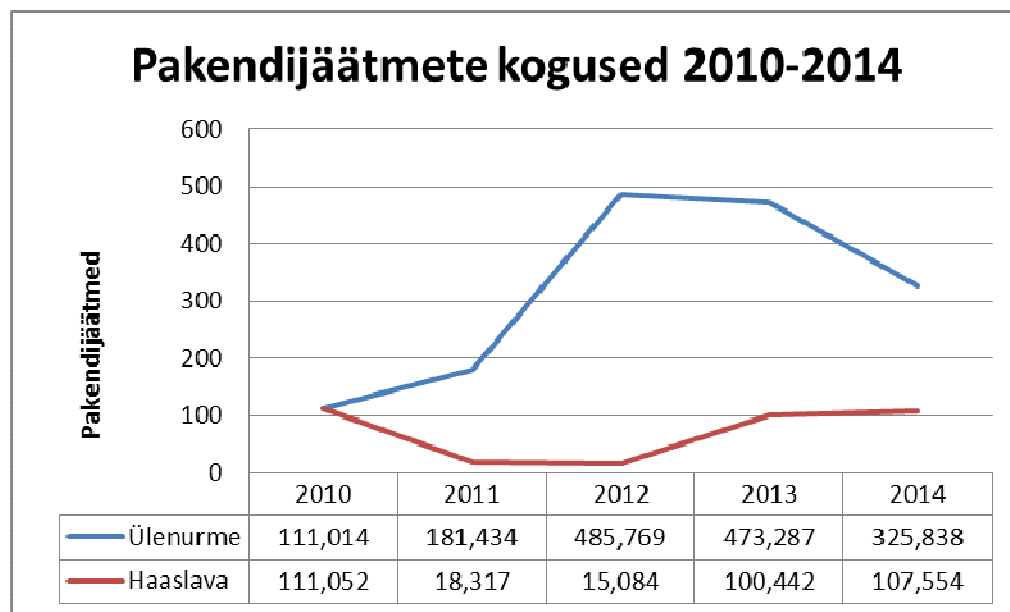

Graafik 3. Biolagunevate jäätmete kogused (t/a) Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Pakendijäätmed

Pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeteks.

Pakendijäätmete kogus Ülenurme vallas tõusis 2010. aastast 2012. aastani, kuid peale seda on kogused oluliselt langenud. Haaslava vallas on aga toimunud vastupidine reaktsioon. Haaslava vallas toimus 2011 aastal võrreldes 2010 aastaga langus ning pakendijäätmete kogus hakkas tõusma 2012. aastal. Graafik näitab, et hoolimata elanike arvu kasvamisest Ülenurme vallas on segaolmejäätmetest lahus kogutud pakendijäätmete kogus langenud. Haaslava vallas on pakendijäätmete kogumine toimunud tõusvas suunas. Pakendijäätmete kogused aastatel 2010 kuni 2014 on nähtavad graafikul 4.

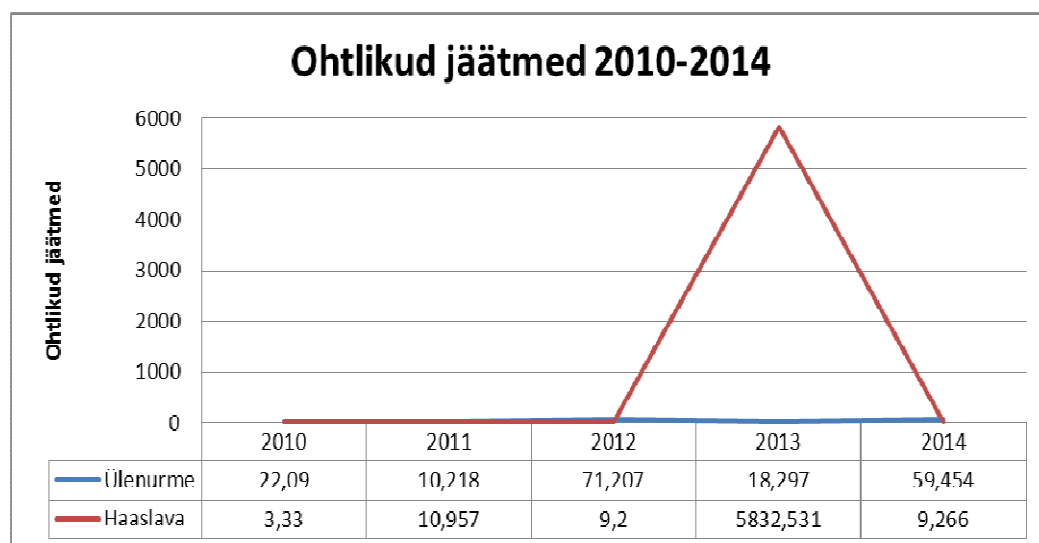

Graafik 4. Pakendijäätmete kogused (t/a) Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Ohtlikud jäätmed

Ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis oma kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud. Ohtlike jäätmete kogused aastatel 2010 kuni 2014 on nähtavad graafikul 5.

Statistika kohaselt koguti 2013. aastal Haaslava vallas ohtlike jäätmeid võrreldes varasemate aastatega väga suur kogus (5825 tonni). Statistika kohaselt on tegemist ohtlike jäätmeid sisaldava kivide ja pinnasega. Ülejäänud aastatel on ohtlike ainete kogused olnud suhteliselt väikesed, ulatudes kuni 11 tonnini aastas. Ülenurme vallas ulatusid ohtlike jäätmete kogused 2,2 tonnini aastal 2013 kuni 52,6 tonnini aastal 2012.

Graafik 5. Ohtlike jäätmete kogused (t/a) Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Jääkreostusobjektidest on Haaslava vallas Roiu tankla jääkreostus likvideeritud. Ülenurme vallas on likvideerimata Tõrvandi katlamaja mahutite jääkreostus. Ohtlike jäätmete hulka kuuluvate asbesti ja vanaõli koguseid näeb tabelitest 7 ja 8.

Tabel 7. Asbesti sisaldavate jäätmete kogused (t) Haaslava ja Ülenurme vallas aastatel 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Haaslava	0,88	0	0	5,56	0
Ülenurme	0	0	10,446	6,248	5,1

Tabel 8. Vanaõli sisaldavate jäätmete kogused (t) Haaslava ja Ülenurme vallas aastatel 2010-2014.

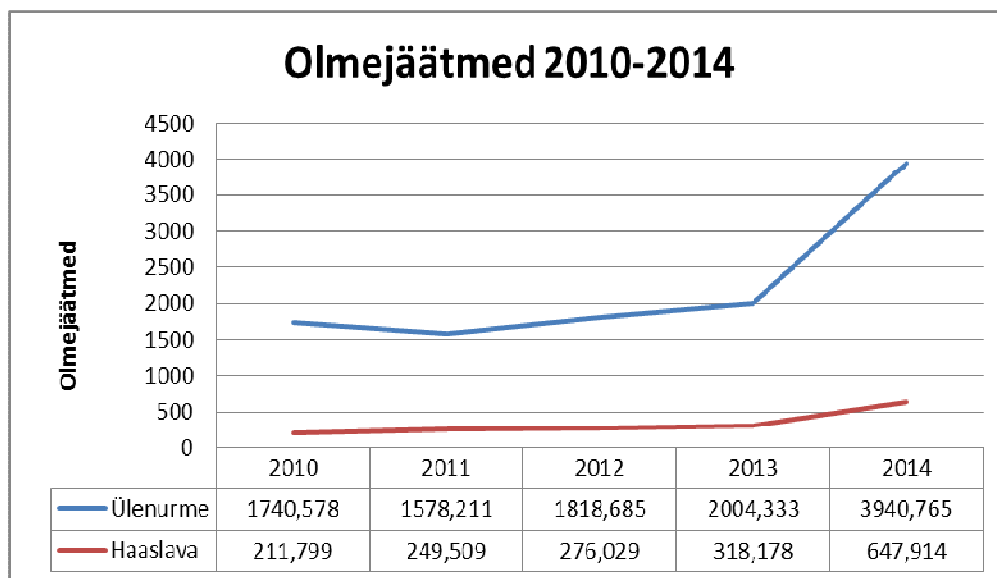
	2010	2011	2012	2013	2014
Haaslava	1,89	0	0	0,553	1,273
Ülenurme	6,109	5,032	8,189	9,856	8,276

Olmejäätmed

Olmejäätmed on koduses majapidamises ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed.

Olmejäätmete kogused on Haaslava vallas alates 2010. aastast järk-järgult tõusnud. Suurim hüpe toimub 2014 aastal, kui olmejäätmete kogused tõusid 648 tonnini aastas. Ülenurme vallas püsis olmejäätmete kogus suhteliselt stabiilne 2010 kuni 2013 aastani (1578 – 2004 tonni aastas). Ülenurme valla olmejäätmete kogus tõusis märgatavalt 2014. aastal 3940 tonnini.

Olmejäätmete kogused aastatel 2010 kuni 2014 on nähtavad graafikul 6. Vanaõli ja asbesti sisaldavate jäätmete kogused (t) on välja toodud tabelis 6.

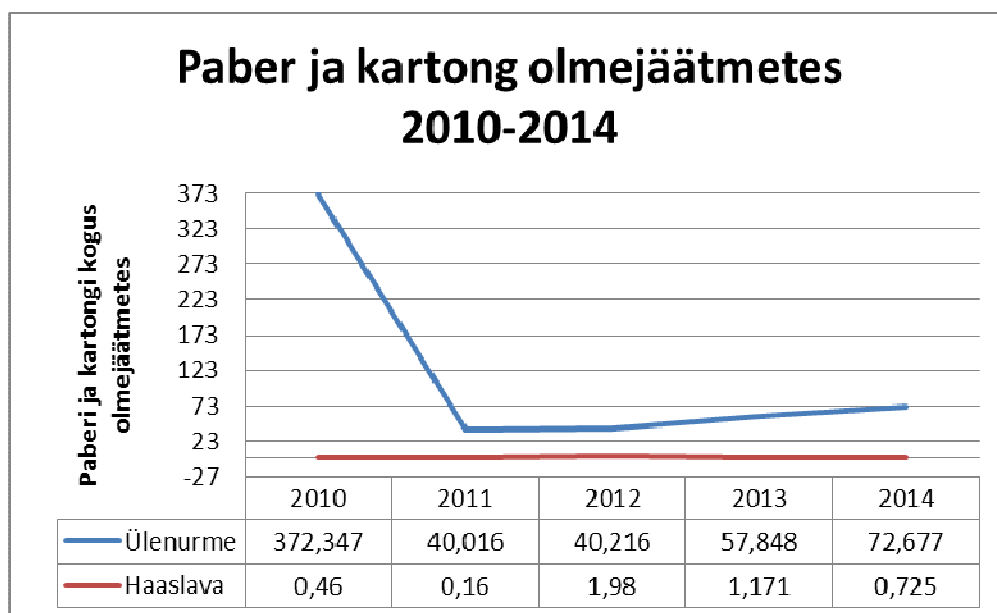

Graafik 6. Olmejäätmete kogused (t/a) Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Vanapaber ja -papp

Ülenurme valla paberi ja kartongi jäätmete sisaldus olmejäätmetes on olnud väga kõrge aastal 2010, mil ulatus lausa 370 tonnini. Aasta hiljem langes see 40 tonnile ning 2011. aastast on paberi ja kartongi kogused olmejäätmetes tasapisi tõusnud. Haaslava valla paberi ja kartongi kogused olmejäätmetes on püsinud enam-vähem samad aastast aastasse, püsid esimese tonni lähedal.

Paberi ja kartongi kogused olmejäätmetes on nähtavad graafikul 7.

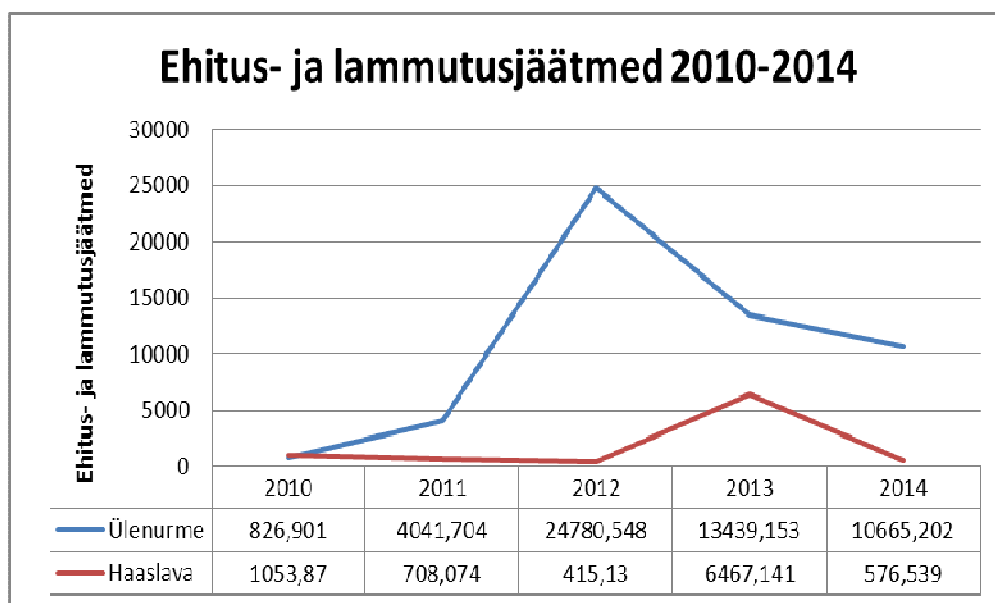

Graafik 7. Paberi ja kartongi kogused (t/a) olmejäätmetes Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Ehitus- ja lammutusjätmed

Ehitus- ja lammutustöödel tekib jätmeid, mida nende mõõtmete või kaalu või ohtlikkuse tõttu ei tohi olmejätmete konteinerisse panna. Sellisteks jätmeteks on näiteks kivid, betoon, pinnas, puuoksad, kännud, asfaldijäägid, eterniit, vannid ja wc potid, puit, metall jne. Ehitus- ja lammutusjätmete teke aastatel 2010 kuni 2014 on nähtav graafikul 8.

Ehitus-lammutusjätmeid tekib jäätmeliikidest Ülenurme ja Haaslava vallas kõige rohkem. Ehitus- ja lammutusjätmete kogus on Haaslava ja Ülenurme valdades aastast aastasse päris suuresti kõikunud. Ülenurme vallas tekkis vahemikus 2010 kuni 2014 kõige vähem ehitus- ja lammutusjätmeid 2010. aastal (827 tonni), mida saab seletada 2009 aasta majanduslanguse mõjuga. Kõige rohkem tekkis Ülenurme vallas ehitus- ja lammutusjätmeid 2012. aastal (24 780 tonni). Haaslava valla ehitus- ja lammutusjätmete kogused kõiguvad aastate kaupa suuresti. Aastal 2012 tekkis jätmeid 415 tonni, mis on 2010 kuni 2014 aasta vahemikus kõige vähem ning aasta hiljem (aastal 2013) tekkis jätmeid 6 467 tonni (aastate 2010-2014 maksimum).

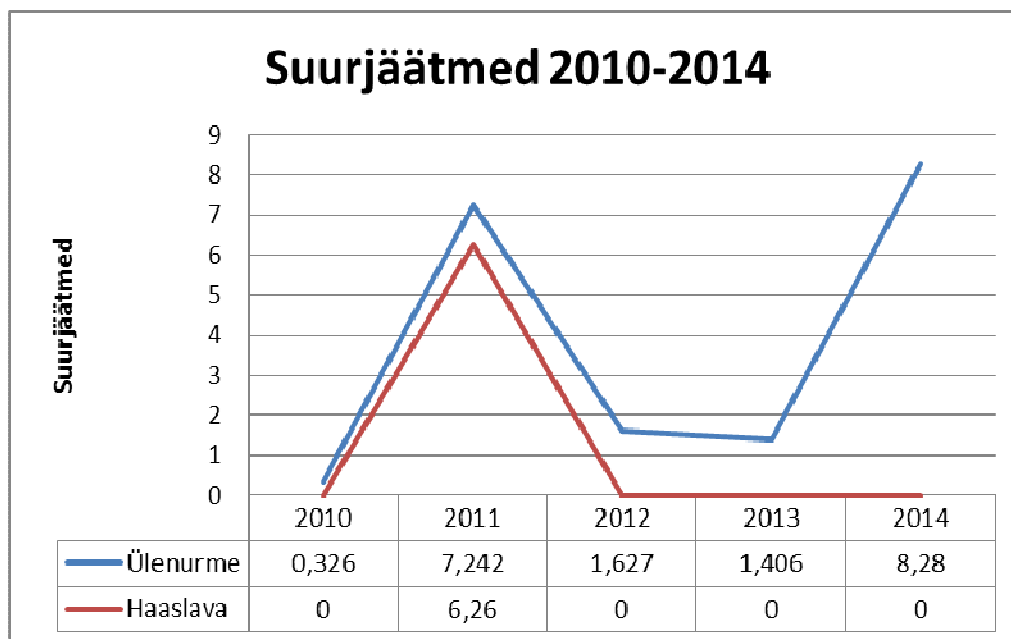

Graafik 8. Ehitus ja lammutusjätmed (t/a) Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Suurjätmed

Suurjätmed on suuremõõtmelised jätmed, mis ei mahu oma mõõtmete tõttu olmejätmete konteinerisse. Sellisteks jätmeteks on näiteks diivanid, laudad, kapid, riulid ja toolid.

Ülenurme vallas on suurjätmeid kõige rohkem tekkinud 2011 ja 2014 aastal (7,2 ja 8,3 tonni). Haaslava vallas ulatus suurjätmete kogus 2011 aastal 6,3 tonnini, kuid teistel aastatel neid statistika kohalselt praktiliselt tekkinud ei ole. Suurjätmete kogused on välja toodud graafikul 9.

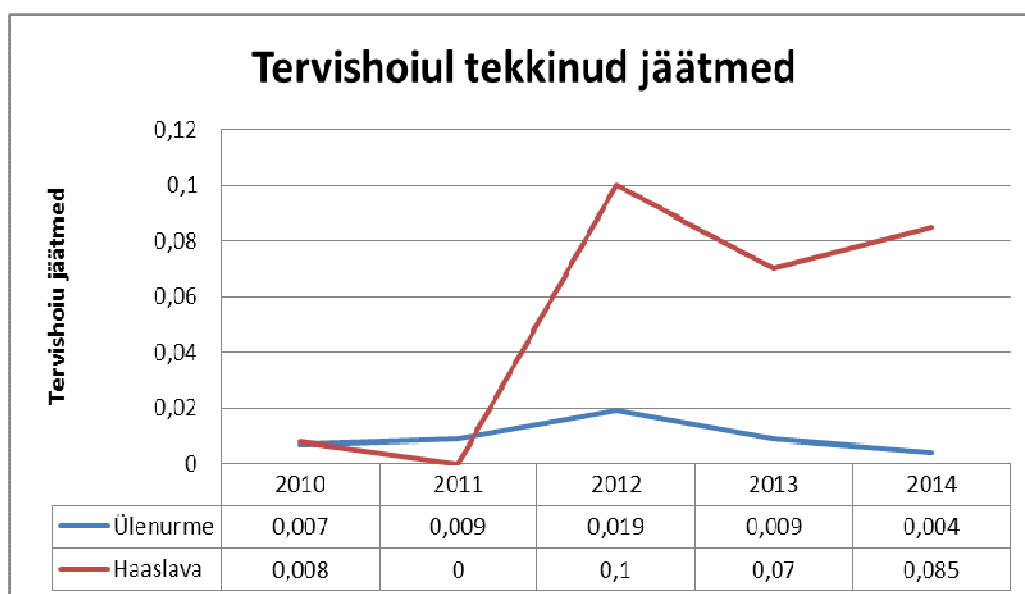

Graafik 9. Suurjätmed (t/a) Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Tervishoiujätmed

Tervishoiujätmed on nii inimeste kui ka loomade tervishoiu, ravimise ja hooldusega seotud asutustes tekkivad jäätmed. Tervishoiul tekkinud jäätmed on nähtavad graafikul 10.

Tervishoiujätmeid on valdades tekkinud aastatel 2010 kuni 2014 alla ühe tonni aastas - maksimum kogus on olnud 2012. aastal Haaslava vallas 100 kilogrammi aastas. Samale aastale on juhtunud ka Ülenurme valla maksimaalne kogus 19 kilogrammi aastas.

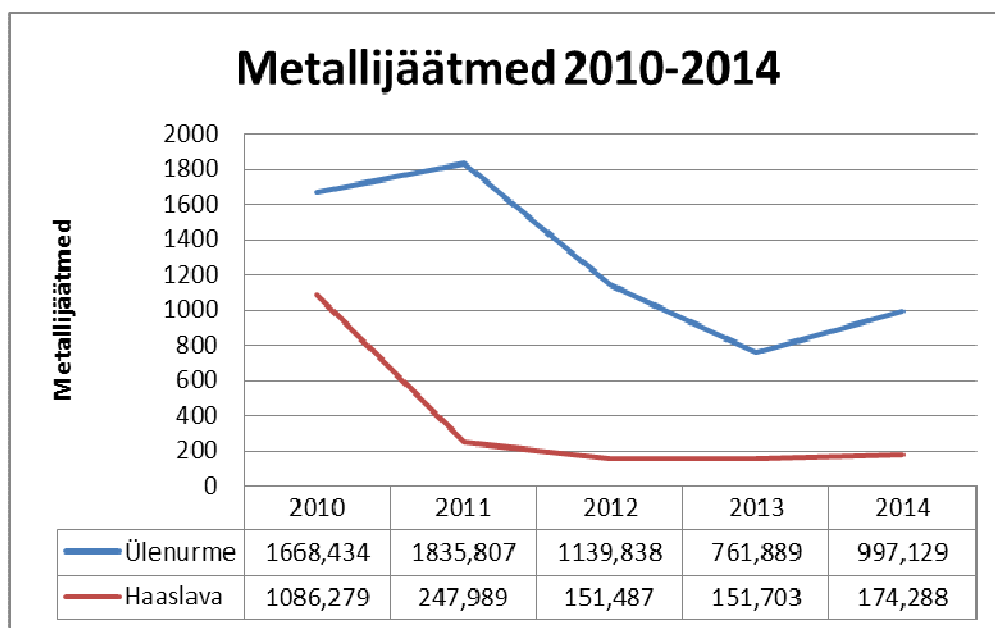

Graafik 10. Haaslava ja Ülenurme valdades tervishoiul tekkinud jäätmed (t/a) aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Metallijäätmed

Metallijäätmeteks nimetatakse kõikvõimalikke metalljäätmeid nagu plekk, vihmaveetorud, redelid, kerised, jalgrattad, kuivatusrestid, okastraat, aiavõrgud, potid, metallnõud jms.

Metallijäätmete kogused on aastast-aastasse järk-järgult langenud. Haaslava valla metallijäätmete kogus ulatus 2010. aastal 1 086 tonnini ning Ülenurme vallas 1 668 tonnini. Aastal 2014 on Haaslava vallal tekkinud 174 tonni ning Ülenurme vallal 997 tonni metallijäätmeid. Metallijäätmete kogused on välja toodud graafikul 11.

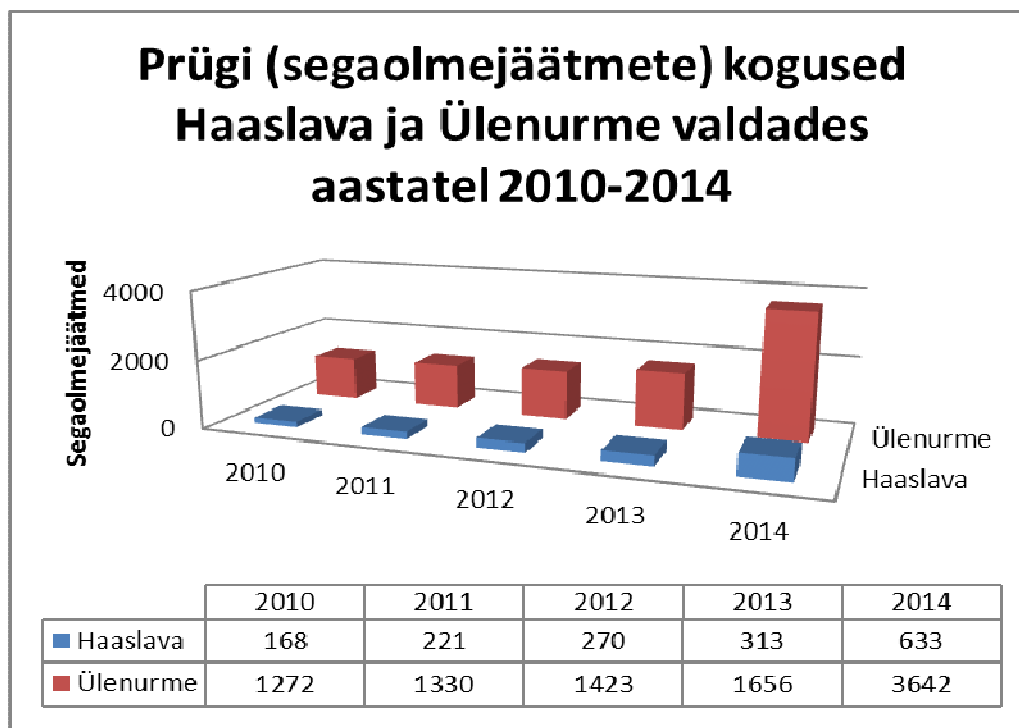

Graafik 11. Metallijäätmed (t/a) Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

3.3.2 Olmejäätmete liigiti kogumise efektiivsus

Haaslava ja Ülenurme valdade olmejäätmete protsentuaalne kogus tavajäätmetes aastatel 2010 kuni 2014 on küllaltki suur. Haaslava vallal tekib olmejäätmeid ligikaudu 16% ning Ülenurme vallal 20% tavajäätmetest.

Olmejäätmete kogused nii Haaslava kui ka Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014 on silmnähtavalt tõusnud. Ka segaolmejäätmete osakaal üldisest olmejäätmete kogusest on aastate jooksul tõusnud, olles 2010. aastal Haaslava vallas 168 tonni ning Ülenurme vallas 1272 tonni. Aastal 2014 olid need arvud Haaslava vallal 633 tonni ja Ülenurme vallal 3642 tonni. Haaslava ja Ülenurme valdade prügi (segaolmejäätmete) kogused olmejäätmetes on nähtavad graafikul 12.

Graafik 12. Prügi (segaolmejäätmete) kogused olmejäätmes Haaslava ja Ülenurme valdades aastatel 2010 kuni 2014

Graafikult 12 on näha, et valdade elanikkond on suurenenud, kuid kodus sortimise tase ei ole kasvanud. Suuremad liigiti kogutud jäätmerühmad on paber ja kartong, metallid, biolagundatavad jäätmed ja ohtlikud jäätmed. Suuremate liigiti kogutud jäätmerühmade koguseid näeb tabelitest 9 ja 10.

Tabel 9. Haaslava valla suuremate liigiti kogutud jäätmerühmade kogused tonnides.

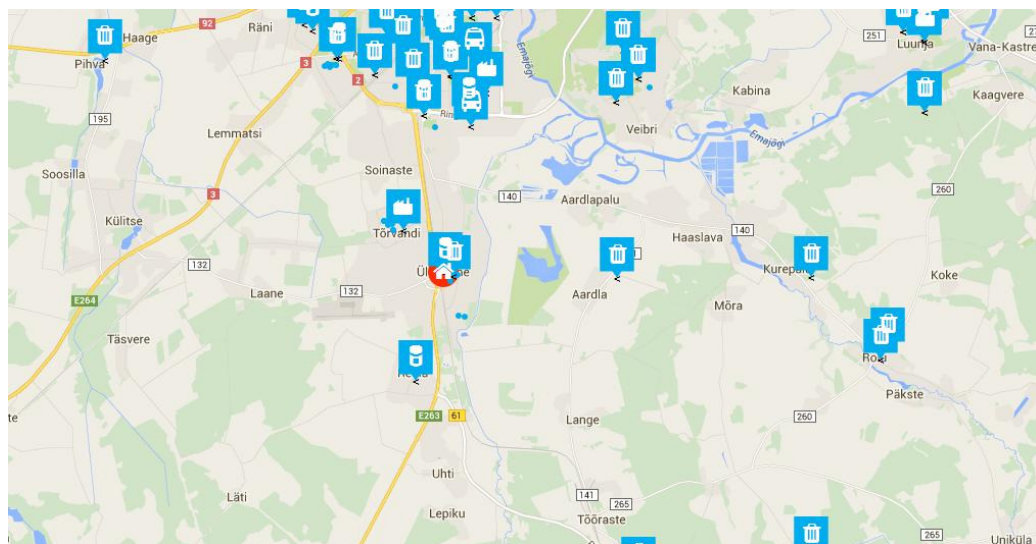
Aasta	Haaslava							
	Prügi segaolmejäätmekogused	Biolagundatavad jäätmed	Metallid	Paber ja kartong	Pakendijäätmekogused	Suurjäätmed	Plastid	Ohtlikud jäätmed
2010	168	0	43	0	0	0	0	0
2011	221	2	21	0	0	6	0	0
2012	270	1	3	2	2	0	0	0
2013	312	0	4	1	1	0	0	0
2014	633	2	13	1	1	0	0	0

Tabel 10. Ülenurme valla suuremate liigiti kogutud jäätmerühmade kogused tonnides.

Aasta	Ülenurme							
	Prügi segaolme- jäätmed	Biolagun- data-vad jäätmed	Metallid	Paber ja kartong	Pakendij äätmed	Suurjä ätmed	Plastid	Ohtlikud jäätmed
2010	1272	21	71	372	372	0	1	2
2011	1330	17	167	40	40	7	1	3
2012	1422	91	216	40	40	2	9	7
2013	1646	25	150	57	58	1	0	3
2014	3642	85	18	73	73	8	0	1

3.4 Jäätmenõustamine ja –teavitust

Valdade elanikele on suureks abiks veebilehekül www.kuhuviia.ee, mis näitab, kus asuvad pakendikonteinerid (joonisel tähistatud prügikastiga), taaraautomaadid (joonisel tähistatud purgiga), jäätmejaamad (joonisel tähistatud ehitisega), romulad (joonisel tähistatud autoga) jms. Väljavõtte veebileheküljest on välja toodud joonisel 5. Samalt veebileheküljelt saab uurida ka jäätmete sorteerimise kohta. Infot korraldatud jäätmeveo ja kohtsortimise kohta saab valdade lehtedest, kus mitu korda aastas ilmuvad jäätmehoolduse teemalised artiklid.

Joonis 5. Väljavõtte veebilehelt www.kuhuviia.ee Ülenurme ja Haaslava valdade kohta

3.5 Jäätmehoolduse korraldus vallas

Jäätmekäitlust Haaslava ja Ülenurme valdades on senini reguleerinud ühine jäätmehoolduseeskiri, mis võeti vastu 13.05 2011. Haaslava vallavolikogu määrus nr 27 § 1 sätestab, et jäätmehoolduseeskirja eesmärk on vältida keskkonna saastamist jäätmetega, vähendada jäätmekoguseid nende tekkekohas ning soodustada jäätmete taaskasutamist.

Vastavalt jäätmehoolduseeskirjale on mõlemas vallas jäätmeveoga liitumine kohustuslik kõikidele jäätmetekitajatele.

3.6 Valla kulutused jäätmehooldusele

On vajalik, et omavalitsusüksus kulutaks eelarvelist raha jäätmehooldusele, s.o. valdkonna arendamisele, juhtimisele, saavutatud taseme hoidmisele, elanikkonnale-, ettevõtlus- ja sotsiaal-kultuurilises sfääris tegutsejatele suunatud teavituste ning ürituste korraldamisele või omavalitsustevahelise jäätmehoolduse koostöö tagamisele. Jäätmehoolduseks kasutatav eelarveline raha tekib jäätmete kõrvaldamisest laekunud saastetasust. Paraku on sageli nii, et omavalitsuse üksus(ed), lähtuvalt erinevatest motiividest, on sunnitud jäätmekäitluskulusid⁷ katma valla eelarvest

Haaslava vald ning Tartu linnavalitsus on teinud koostöölepingu, mille alusel Haaslava valla elanikud võivad alates 01.01.2015. a kuni 31.12.2017. a kasutada Tartu linna jäätmejaama aadressil Jaama 72C. Seetõttu kohustub Haaslava vald tasuma Tartu Linnavalitsusele jäätmejaama haldamisega seotud kuludest umbes 500 eurot aastas (525,64 eurot aastal 2015, 533,68 eurot aastal 2016 ning 541,86 eurot aastal 2017). Ülenurme vald tasub Tartu linnavalitsusele keskmiselt 1800 eurot aastas (1765 eurot aastal 2016, 1792 eurot aastal 2017).

Aardlapalu prügilasse, mida haldab Eesti Keskkonnateenused AS, on Haaslava vald viinud 2014. aastal teeäärte ja haljasalade koristamisel kogutud jäätmeid 83 euro eest ja 2015. aastal 74 euro eest. Ülenurme vallas kulub prahistamise likvideerimise ja teede servade koristuse peale ca 2000 eurot aastas.

Haaslava vald tasub AS-le Epler&Lorenz ohtlike jäätmete konteinerite rendi eest aastas 331 eurot. Ülenurme vald maksab AS-le Epler&Lorenz aastas sama teenude eest ligikaudu 2000 eurot.

Jäätmeveo registri eest maksavad nii Ülenurme kui ka Haaslava vald 36 eurot kuus.

⁷ Vastavalt põhimõttele saastaja maksab peaksid käitluskulud olema kaetud jäätmetekitajate poolt. Prahistatuse likvideerimise kulu on aga sageli võimatu, prahistaja mittetabamise tõttu, muul viisil kui eelarvest katta.

3.7 Jäätmehoolduse probleemid

Valdade ametnike küsitlemise teel leiti ja loetleti 2016 aasta seisuga kohaliku jäätmehoolduse ja –käitluse probleemid. Jäätmehoolduse probleemid Ülenurme ja Haaslava valdades on välja toodud tabelis 11. Nende mõju vähendamisele ja olukorra parendamisele olid suunatud jäätmekava ettepanekud.

Eelmise jäätmekava (2010-2015) nn toimimise ajal on valdades ellu viidud mitmeid meetmeid jäätmehoolduse parendamisel – korraldatud jäätmeveo rakendamine, pakendijäätmete ja vanapaberi kogumisvõrgustiku väljaarendamine ning jäätmekäitluse teemalised artiklid valla lehtedes.

Tabel 11. Ülenurme ja Haaslava valdade jäätmehoolduse probleemid.

	Ülenurme	Haaslava
Pakendikogumispunktid	Parem koostöö pakendikogumisorganisatsioonidega; tühjendussageduste kooskõlastamine vallaga; peab olema 1 pakendikonteiner 500 inimese kohta - hetkel on 4, peaks olema 11	Parem koostöö pakendikogumisorganisatsioonidega; tühjendussageduste kooskõlastamine vallaga
Korraldatud jäätmevedu	Hajaasustuses on liiga väiksed konteinerid, kui tühjendussagedus on 84 päeva järel - tekib prahistamine	Hajaasustuses on liiga väiksed konteinerid, kui tühjendussagedus on 84 päeva järel - tekib prahistamine
Prügistamine ja illegaalne jäätmekäitlus	Olmejäätmete ladestamine selleks mitte ettenähtud kohtadesse	Olmejäätmete ladestamine selleks mitte ettenähtud kohtadesse
Ohtlike jäätmete kogumiskonteinerid		Kogumiskonteiner Roiu tanklas on järelevalveta
Rohelise koti teenus	Puudub, oleks vajalik	
Korraldatud jäätmeveost vabastamine	Liiga kergekäeliselt antud vabastused (eriti Külitses asuvad suvilad)	Liiga kergekäeliselt antud vabastused
Kortermajade elanikelt biolagunevate jäätmete kogumine	Puudub, oleks vajalik	Puudub, oleks vajalik
Allettevõtted		Puudub ettevõtte, kes osutab heakorrateenust

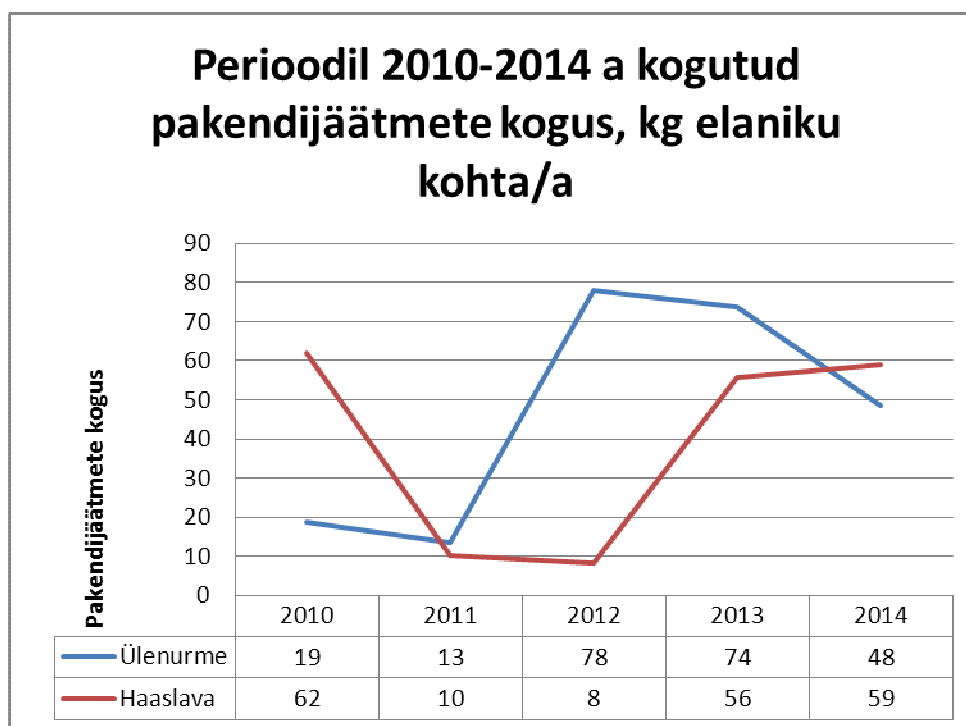
4 JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID JA ARENGUSUUNAD

4.1 Üldhinnang tuleviku jäätmevoogudele

Üldlevinud arusaam seob omavahel jäätmetekke ja sellest tekkivad jäätmevood ühiskonna(kogukonna) majandusliku jõukusega. Kui kasvab kogukonna jõukus, kasvab ka tekkivate ja käitluskohta liikuvate jäätmete hulk.

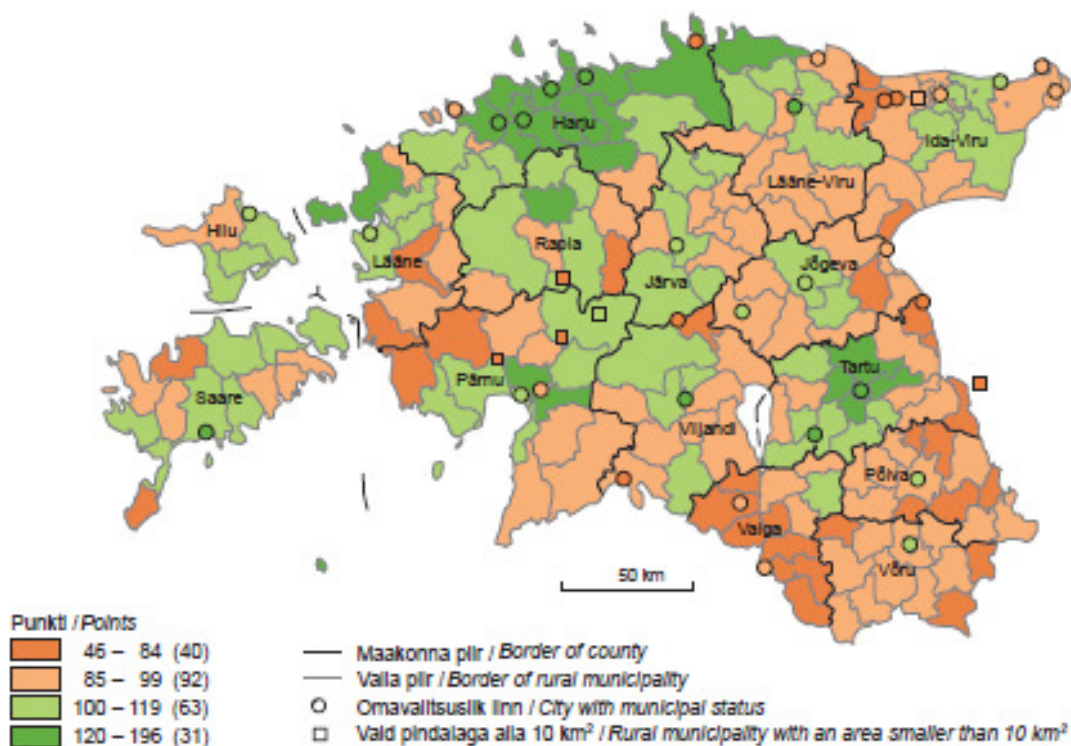
Jäätmeteke Haaslava ja Ülenurme valdades peegeldab omal moel riigi sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvu ja 2009 a majanduskriisile järgnenud aega (joonised 6 ja 7).

Graafikul 13 on toodud pakendijäätmete teke valdades perioodil 2010-2014, mida majanduslik jõukus mõjutanud on.

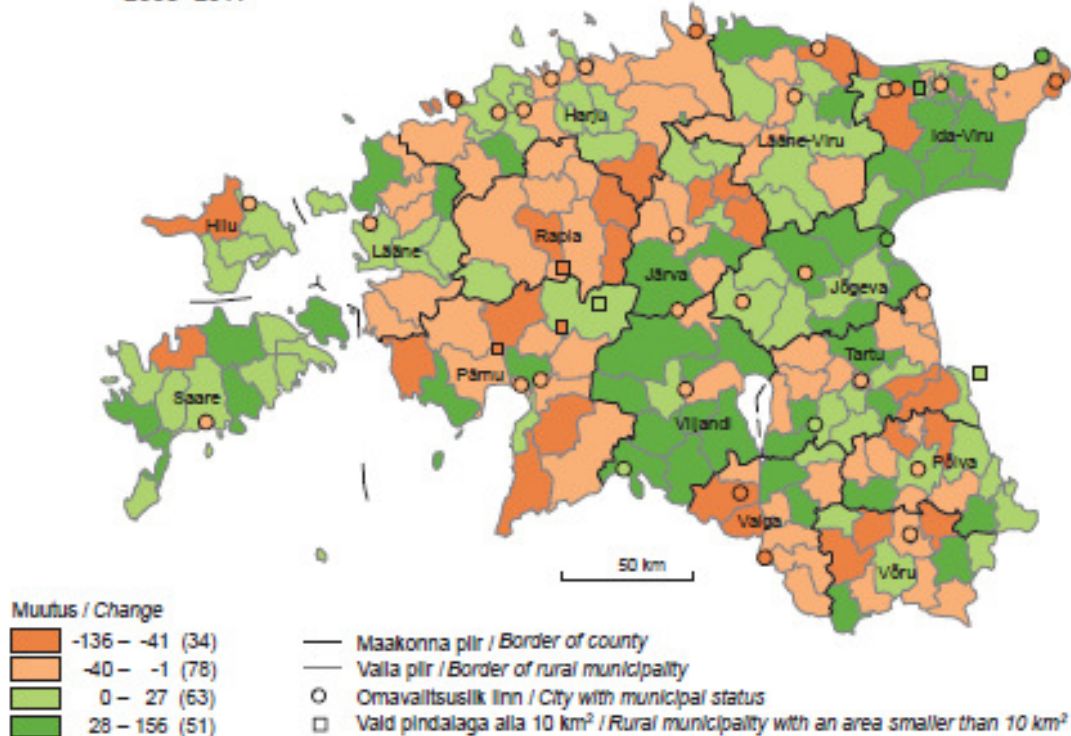

Graafik 13. Perioodil 2010 kuni 2014 a pakendijäätmete kogus kg elaniku kohta aastas Ülenurme ja Haaslava valdades

Kaart 20. Elujõulisuse indeks, 2011
Map 20. Viability index, 2011

Kaart 21. Omavalitsusüksuste koha muutus elujõulisuse indeksi edetabelis, 2003–2011
Map 21. Changes in the ranking of local government units based on their viability index, 2003–2011

Joonis 6. Väljavõte kogumikust „Eesti piirkondlik areng. 2013“ omavalitsusüksuste elujõulisused ja nende muutus.

Tabelites 12 ja 13 on välja toodud olmejäätmete ja pakendijäätmete lubatavad prognoositavad jäätmetekogused aastateks 2015-2020. Tabelid on koostatud oletusel, et Eesti Panga SKP tõuseb aastas 0,5 % võrra. Eesti Panga SKP on olnud 2,1% aastal 2014, 2,2% aastal 2015, 3,1% aastal 2016 ning 3,6% aastal 2017. Indikaatori osas on eeldatud, et Eesti Panga SKP võiks olla aastal 2018 4,1% ning aastal 2019 4,6%. Aastaks 2020 on eeldatud, et SKP on 5,1%. Kuna riigi SKP kasvab eeldatavalt 10 % aastas, siis sel juhul on valdadel jäätmeliikide osas juurdekasvu ressursi ainult 5% aastas. Juurdekasvu protsendi arvutamisel on kasutatud 2010-2014 aastate keskmist jäätmekogust, mis olmejäätmete puhul Ülenurme vallas oli umbes 2216 t ning Haaslava vallas 340 t. Pakendijäätmete puhul oli Ülenurme keskmine jäätmete kogus umbes 315 t ning Haaslava vallas umbes 70 tonni.

Tabel 12. Olmejäätmete prognoositav kogus (t) aastateks 2015-2020.

Olmejäätmed (t)	Varasematel aastatel tekkinud jäätmekogused					Prognoositav kogus (t)					
Aasta	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ülenurme	1740,578	1578,211	1818,685	2004,333	3940,765	2240,896	2275,63	2316,591	2364,081	2418,455	2480,126
Haaslava	211,799	249,509	276,029	318,178	647,914	344,4333	349,7721	356,068	363,3674	371,7248	381,2038

Tabel 13. Pakendijäätmete prognoositav kogus (t) aastateks 2015-2020.

Pakendijäätmed (t)	Varasematel aastatel tekkinud jäätmekogused					Prognoositav kogus (t)					
Aasta	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ülenurme	111,0	181,4	485,8	473,3	325,8	318,9	323,9	329,7	336,5	344,2	353,0
Haaslava	111,1	18,3	15,1	100,4	107,6	71,3	72,4	73,7	75,2	76,9	78,9

4.2 Eesmärgid ja arengusuunad

Jäätmehoolduse peaeesmärk tuleneb Riigi jäätmekavast 2014-2020. Riigi jäätmekavast tulenevalt on üldeesmärgiks saavutada jäätmekäitluse hierarhiat⁸ järgiv säästev jäätmehooldus, mille prioriteetide järjestus on järgmine:

1. jäätmetekke vältimine;
2. korduskasutuseks ettevalmistamine;
3. materjali ringlussevõtt;
4. muu taaskasutamine nagu energiakasutus;
5. kõrvaldamine.

Ülenurme ja Haaslava valla jäätmehoolduse arendamisel lähtutakse riigi jäätmekava kolmest jäätmehoolduse strateegilisest eesmärgist:

I Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust.

⁸ Jäätmeseaduse § 22¹

II Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel.

III Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet.

Iga eesmärgi juures on riigi jäätmekavas toodud ka meede ja tegevused (neid on täpsustatud jäätmekava 2016-2020 rahastamise kavas), samuti mõõdikud eesmärkide täitmise seiramiseks. Järgnevates peatükkides on toodud kokkuvõttev ülevaade meetmetest ja tegevustest, kusjuures keskendutakse kohaliku omavalitsuse tasandil rakendatavatele tegevustele.

5 VALDADE JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMINE

5.1 Jäätmetekke vältimise edendamine, jäätmete ohtlikkuse vähendamine

Jäätmeseaduse § 21 sätestab, et iga tegevuse juures tuleb rakendada kõiki sobivaid jäätmetekke vältimise võimalusi, samuti kanda hoolt, et tekkivad jäätmed ei põhjustaks ülemäärast ohtu tervisele, varale ega keskkonnale. Selleks tuleb iga tegevuse juures rakendada loodusvarade ja toorme säästlikuks kasutamiseks parimat võimalikku tehnikat, sealhulgas tehnoloogiat, milles võimalikult suures ulatuses taaskasutatakse jäätmeid ning kavandada, projekteerida, valmistada ja sisse vedada eeskätt selliseid tooteid, mis on kestvad ja korduvkasutatavad ning mille kasutuselt kõrvaldamisel tekkivad jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.

Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad paljudest teguritest nagu majandusolukord, tarbijate teadlikkus, ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus ettevõtetes jms. Möödunud majanduslanguse kogemused näitavad, et kõige enam mõjutab jäätmeteket majandusolukord ja tarbimise tase. Seetõttu on Eestis jäätmetekke üldine vähendamine eeldatava majanduskasvu ja ostujõu suurenemise oludes tunduvalt raskem kui Euroopa arenenud riikides, kus on tänaseks saavutatud majanduskasvu/tarbimise ja jäätmetekke vahel teatud tasakaal.

Olmejäätmete tekke vältimine.

Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete (tekstiili, ohtlike jäätmete jne) koguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel ning selleks tingimuste loomisel on omakorda võtmeroll kohalikel omavalitsustel.

Arenenud riikide kogemused näitavad, et tarbijate teavitamise ja jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamisel saavutatakse parim tulemus omavalitsuste, ettevõtete ja jäätmetekke vältimisega tegelevate kolmanda sektori organisatsioonide piirkondlikus koostöös. Oluline on arvesse võtta, et elanikel ja ettevõtetel peab olema võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse (see eeldab korduskasutuskeskuste ja ülalmainitud erinevate initsiatiivide olemasolu). Viimaste aastate jooksul on suuremates omavalitsustes (nt Tallinnas, Tartus, Viljandis) kodanike ja ettevõtete omaalgatusel loodud

uuskasutuskeskused (*Tartus tegutseb neid 3*), kuhu inimestel on võimalik tuua kasutatud, kuid kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid jms. Mõned omavalitsused on loonud ka kohalikes jäätmejaamades tingimusi elanikelt kasutuskõlblike seadmete ja mööbli vastuvõtmiseks (*ka Tartus*). Eestis on juba aastaid laialdaselt toiminud **kasutatud rõivaste** edasimüügi süsteem –nt Humana kauplused (*ka Tartus*).

Kuna olmejäätmetest moodustavad märkimisväärse osa **toidujäätmed** (ca 22%), siis on oluline vältida ka nende teket. Eestis pole täpsemalt uuritud, kui suures koguses majapidamised ja ettevõtted (eelkõige kaubandus-ja toidlustus-asutused) kasutuskõlblikku toitu ära viskavad. Viimase segaolmejäätmete uuringu tulemused näitavad, et segaolmejäätmetes sisalduvates toidujäätmetest moodustavad kasutuskõlblikud toiduained (n.ö toidukaod) ligikaudu 20%. Kaubandusettevõtetelt kasutuskõlblikke toiduainete kogumist ja jagamist korraldab **Toidupank**.

Pakendijäätmete tekke vältimine

Nagu olmejäätmete, nii ka pakendijäätmete teke sõltub suuresti tarbimise tasemest – majanduslangus viib pakendijäätmete tekkekoguse vähenemisele, majanduse kasvades hakkavad kogused suurenema (vt graafik 13). Pakendijäätmete vältimisel mängivad olulist rolli pakendatud **kaupade tootjad ja kaubandus**, keda tarbijaid saavad mõjutada ostuvalikutega enam hankima vähem pakendatud või **korduskasutuspakendiga kaupu**. Eesti puhul tuleks olulise mõjutajana ära märkida pakendiseadusega kehtestatud ja alates 2005. aastast toiminud karastusjoogi, õlle ja lahja alkohoolse joogi plastmass-, klaas-ja metallpakendi **tagatisraha ehk pandisüsteemi**.

Olemasolevate meetmete efektiivsus tootmis-ja ehitussektoris

Peale põlevkivitööstuse teiste jäätmemahukate ettevõtlussektorite (nt ehitusmaterjalide tootmise, ehituse, toiduainetööstuse, puidutööstuse) osas jäätmetekke vältimisele, sh jäätmete korduskasutusele suunatud meetmete ulatuse kohta täpsemad andmed puuduvad, kuna neis küsimustes ei ole Eestis ulatuslikumaid uuringuid tehtud. Mitmed uuringud on siiski kaudselt näidanud, et tänu toorme-ja energiahindade kiirele tõusule on üha enam ettevõtteid hakanud tähelepanu pöörama oma tootmise ressursitõhususele.

Seoses jäätmekäitlustasude suurenemisega on laienenud ehitustegevuse käigus tekkivate materjalivoogude ja materjalide (nt pinnase, ehituskivide ja telliste, uste ja akende) korduskasutus või korduskasutuseks ettevalmistamine. Tarbijate (eelkõige väikerenoveerijate) teadlikkuse tõstmise ja ehitusmaterjali korduskasutuse edendamiseks on tegelenud juba mõnda aega **säästva renoveerimise infokeskuste võrgustik** (Tallinnas, Tartus, Viljandis ja Paides).

5.1.1 Tegevused ja tulemused

Jäätmetekke vältimise tegevused ja tulemused Ülenurme ja Haaslava vallas on toodud tabelis 14.

Tabel 14. Tegevused ja tulemused.

Nr	Tegevused	Tulemused	Riigi sihttase 2020
1	<p>Elanikkonna ja ettevõtete teadmiste ja teadlikkuse tõstmine järgmiste tegevuste kaudu:</p> <ul style="list-style-type: none"> teabekampaaniate korraldamine – tarbijate pidev teavitamine nt läbi valla lehe on üks tõhus vahend jäätmetekke vältimise ja korduskasutamise edendamiseks; juhendmaterjalide koostamine (paberkandjal või valla kodulehel)– nt toidujäätmete tekke vältimise juhendite koostamine nii (kaubandus-) ettevõtetele kui ka tarbijatele, kasutatud kodumasinade ja rõivaste korduskasutamise teabe edastamine uuskasutuskeskuste kohta; teavitustöö koolides ja lasteaedades jäätmekäitlustundide läbiviimise läbi. 	<p>Valdade elanikud ja ettevõtted on teadlikud jäätmetekke vältimise võimalustest ning tahavad ja saavad panustada jäätmetekke vältimisse ja jäätmete korduskasutusse.</p>	<p>Olmejäätmete tekke kasvuprotsent jääb kuni aastani 2020 alla riigi poole sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist.</p> <p>Pakendijäätmete tekke kasvu- protsent peab kuni aastani 2020 jääma alla 2/3 SKP kasvuprotsendist.</p>
2	<p>Ettevõtete teavitamine võimalusest korduskasutamise edendamiseks kaasates Euroopa Liidu 2014-2020 vahendeid meetmest "Ettevõtete energia-ja ressursitõhusus".</p>	<p>Üks ettevõtte Haaslava või Ülenurme vallast kaasab korduskasutuse edendamiseks Euroopa Liidu 2014-2020 vahendeid.</p>	

5.2 Jäätmete ringlussevõtt või muul viisil maksimaalne taaskasutamine

Jäätmeseaduse § 30 kohaselt tuleb jäätmeid taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemäära kulukas. Vastava seaduse § 15 nimetatud taaskasutamismooduste valikul tuleb esmane eelistus anda jäätmete korduskasutusele. Kui see ei ole võimalik, tuleb jäätmete energiakasutusele eelistada jäätmete ringlussevõttu materjali või toormena. Jäätmete ringlussevõtt tähendab jäätmete taaskasutamismoodust, kus jäätmetes sisalduvat ainet kasutatakse tootmisprotsessis esialgsel või muul otstarbel, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, kuid välja arvatud jäätmete energiakasutus.

Jäätmeseaduse § 42 lõige 2 punkti 2 järgi peab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava käsitlema jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa. Ülenurme ja Haaslava vallas lähtutakse liigiti kogumise ja sortimise arendamisel Riigi jäätmekava 2014-2020 strateegilistes eesmärkides seatud sihttasemetest aastaks 2020 (vt tabel 15).

Riigi jäätmekava 2014-2020 kohaselt peab olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist aastaks 2020 saavutama 50%. Selleks tuleb segaolmejäätmete seast kohapeal eraldada eelkõige biojäätmed ja pakendijäätmed, neid uuesti ringlusesse võttes.

5.2.1 Tegevused ja mõõdikud

Meetme 2 – jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamise mõõdikud ja tegevused on toodud tabelis 15.

Tabel 15. Jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamise mõõdikud ja tegevused.

Mõõdikud	Eesti baastase		Sihttase		Tegevused Haaslava ja Ülenurme vallas	Selgitus
	%	Aasta	%	Aasta		
Olmejäätmete ringlussevõtt nende kogumassist	27	2011	50	2020	<p>Tegevused 2020 aasta sihttaseme saavutamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> Juhendmaterjali koostamine elanikkonnale ja ettevõtetele (paberkandjal või valla kodulehel) olmejäätmete kohtsortimise propageerimiseks; Koostöös tootjavastutus-organisatsioonidega pakendijäätmete kogumiskonteinerite arvu suurendamine Ülenurme vallas. 	Ülenurme ja Haaslava valla keskmine olmejäätmete taaskasutamise määr on 13,3% kogumassist, mis on väiksem kui 2011 aasta Eesti baastase. Olmejäätmete ringlussevõtu tõhustamiseks on kindlasti vajalik nimetatud tegevused ellu viia.
Pakendijäätmete ringlussevõtt nende kogumassist	56	2010	60	2020	<p>Tegevused sihttaseme saavutamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> Koostöös tootjavastutus-organisatsioonidega pakendijäätmete kogumiskonteinerite arvu suurendamine Ülenurme 	

					<p>vallas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pakendijäätmete kogusmiskonteinerite tühjendussageduste kooskõlastamine valdadega; • Rohelise koti teenuse võimaluse loomine eramajade omanikele; • Elanikkonna ja ettevõtete tõhusam teavitamine puhaste pakendijäätmete kogumise vajadusest ja võimalustest eritüübiliste pakendijäätmete üleandmiseks. 	
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtt olmejäätmete kogumassist	5	2011	13	2020	Tegevused sihttaseme saavutamiseks:	Biolagunevate jäätmete kogumine tuleks muuta kohustuslikuks kinnistutele, kus on vähemalt 19 korterit. Üksikelaamutes tuleb köögijäätmeid kompostida selleks ettenähtud, kahjurite eest kaitstud kompostimisnõudes (kompostrites). Aia- ja haljastujäätmeid võib kompostida lahtiselt aunades.
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassis	57	2011	20	2020	<ul style="list-style-type: none"> • korraldatud jäätmeveo uuel perioodil lisada biolagundatavad köögi- ja sööklajäätmed (20 01 08) kogutavate jäätmete hulka Roiu ja Ülenurme alevikus; • eramajade omanikele 	

					<p>kompostimise juhiste lisamine valla kodulehele kompostimise propageerimiseks;</p> <ul style="list-style-type: none"> aia- ja haljastusjätmete vastuvõtmine elanikelt; Roiu reoveepuhasti kompostväljakul kasutada purustatud aia- ja haljastusjätmeid tugiatena reoveesette kompostimisel; aia- ja haljastusjätmetest multši tootmine ning elanikele tagastamine haljastustöödeks; jäätmehoolduseeskirjade täiendamine vajalike nõuetega mõlemas vallas. 	<p>Viimase 5 aasta jooksul on Ülenurme vallas tekkinud 4 kuni 29 kg biojätmeid elaniku kohta aastas, olles aastast aastas järjest kasvanud. Aastal 2014 tekkis Ülenurme vallas 0,53 kg biojätmeid elaniku kohta nädalas. Haaslava vallas tekib aga alla 1 kg biojätmeid elaniku kohta aastas. Formaalselt on nn linnalise elanikkonnaga vallas riigi sihttasemele lähenemine mõeldav, kuid see vajab jäätmeliigi 20 01 08, biolagundatavad köögi- ja sööklajätmed, lülitamist korraldatud jäätmeveosse.</p>
Ehitus-lammutusjätmete taaskasutus jätmete kogumassist	72	2011	75	2020	<p>Tegevused sihttaseme saavutamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> ehitus-lammutusjätmete käitlemisnõuete kirjelduse kohustuslikuks muutmine ehitusprojektides; 	<p>Haaslava ja Ülenurme valdade elanike ehitus- ja lammutusjätmed võetakse vastu Tartu linna jäätmejaamades.</p> <p>Ehitusjätmete hulka kuuluvaid püsijätmeid saab viia ka Turu</p>

					<ul style="list-style-type: none"> ehitiste kasutuslubade väljastamisel ehituslammutusjäätmete üleandmise või käitlemise dokumentide kontrollimine; valdade ehitismääruste täiendamine vastavate nõuetega; 	<p>tn 48 ja Ihaste 12a pinnasetäitekohtadesse, kus toimub püsijäätmete ladestamine.</p> <p>Ehitismäärustesse lisada nõue, et üle 10 m³ ehituslammutusjäätmete tekke korral tuleb lisada ehitise vastuvõtmiseks esitatavatele dokumentidele õiend ehitusjäätmete nõuetekohase käitlemise kohta.</p>
Elektroonikaromude kogumine jäätmete kogumassist	50	2011	65	2020	<p>Tegevused sihttaseme saavutamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> elanikkonna teavitamine valla kodulehel ja valla lehes elektroonikaromude äraandmise võimalustest Tartu linna jäätmejaamades. 	Haaslava ja Ülenurme valdade elanike kompleksed elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed võetakse vastu Tartu linna jäätmejaamades.
Kantavate patarei ja aku-jäätmete kogumine jäätmete kogumassist	33	2011	45	2016	<p>Tegevused sihttaseme saavutamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> täiendavate patareide kogumiskastide paigaldamine ja tühjendamise organiseerimine 	Taseme tõstmiseks tuleb elanikkonda kindlasti teavitada täiendavate kogumiskastide paigaldamisest.

					<p>kauplustes, koolides ja ametiasutustes;</p> <ul style="list-style-type: none"> • elanikkonna teavitamine valla kodulehel ja valla lehes täiendavate patareikonteinerite ja akude äraandmise võimaluste kohta; • Haaslava valla Roiu tankla ohtlike jäätmete kogumispunkti järelevalve parendamine. 	
--	--	--	--	--	---	--

5.3 Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamine

Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamisele aitab kaasa korraldatud jäätmeveost seni vabastatud jäätmevaldajate liitmine kogumissüsteemiga. Selleks on vajalik jäätmevaldajate registri andmete tegelikkusega kooskõlla viimine ning aktiivne töö mitteliitunud jäätmevaldajate väljaselgitamisel. Tulemuseks on maksimaalse arvu jäätmevaldajate liitumine korraldatud jäätmeveo süsteemiga. Et see toimiks, tuleks nii Haaslava kui ka Ülenurme valdade omavalitsustel teha süstemaatilist kontrolli jäätmevaldajate ja jäätmekäitlejate üle.

Jäätmemajanduse edasise planeerimise tarbeks on vajalik koguda andmeid olemasolevate jäätmevoogude ja nende käitlemise kohta.

Jäätmevaldajate register peab võimaldama tuvastada korraldatud jäätmeveo tingimusi rikkuva jäätmevaldaja, samuti süsteemiga liitumata jäätmevaldaja koos ajakohastatud andmetega. Registri ajakohasena hoidmiseks tuleb muuhulgas liita registriga uued jäätmetekkekohad ning eemaldada kasutusest väljalangenud. Jäätmevaldajate register võimaldab jooksvalt kontrollida jäätmeveo toimimist korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmevaldajate osas.

5.3.1 Tegevused ja tulemused

Meetme 3 – jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamise tegevused ja tulemused on toodud tabelis 16.

Tabel 16. Seire ja järelevalve tegevused ja tulemused.

Nr	Tegevused	Tulemused
1	<p>Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine toimub järgmiste tegevuste kaudu:</p> <ul style="list-style-type: none"> olemasolevate ja tekkivate illegaalsete ladestuskohtade likvideerimine (Teeme Ära). prügi mahapanekut keelavate siltide paigaldamine; hajaasustuses 84 päevase tühjendusageduse korral võib minimaalne jäätmekonteineri suurus olla 240 l; Tõrvandi katlamaja mahutite 	<p>Elanikkonna teavitamine ja prügi mahapanekut keelavate siltide paigaldamine vähendab oluliselt ulaladestamist. Samuti aitab ulaladestamist vähendada hajaasustuses konteineri minimaalse suuruse määramine.</p> <p>Tõrvandi katlamaja mahutite jääkreostus on likvideeritud.</p>

	<p>jääkreostuse likvideerimine;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teavitus- ja nõustamistegevuste arendamine; • Jäätmehoolduseeskirja täiendamine. 	
2	<p>Seire ja järelevalve tõhustamine toimub järgmiste tegevuste kaudu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ulaladestamise asukohad on otstarbekas kaardistada ning perioodiliselt üle vaadata; • pistelise järelevalve teostamine ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisnõuete täitmise kontrollimiseks valdade ehitusobjektidel; • järelevalve jäätmete kogumiskohtades – valvekaamera paigaldamine põhiliste kogumiskohtade juurde, et vähendada kogumiskonteinerite kasutamist muudest jäätmetest lahtisaamiseks; • jäätmevaldajate registri regulaarne uuendamine; • prügistajate tuvastamine ja karistamine; • ennetava meetmena enne väärteomenetluse algatamist teha tuvastatud rikkumise osas ettekirjutus koos jäätmenõustamise võimaluste pakkumisega. 	<p>Parem ülevaade ulaladestuskohtadest ja valvekaamera abil ka kogumiskohtade eesmärgipärasest kasutamisest. Valdade elanikud ja ettevõtted on teadlikud prahistamisega kaasnevast karistamisest. Elanikud teavitavad omavalitsust leitud ulaladestamise asukohtadest.</p>

6 JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE

Jäätmehoolduse arendamist toetatakse olmejäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust.

Tabelites 17 ja 18 on jäätmehoolduse taseme tõstmiseks ja riigi jäätmekavaga seatavate sihttasemeteni lähenemiseks vajalike tegevuste eeldatav rahastamiskava. Rõhuasetusi on kaks: esimene, nii raske kui see ka pole, tuleb leida kate valla eelarvest; teine – kulutada tuleb mitte niivõrd täiendavatesse rajatistesse ja tehnilistesse vahenditesse, kuivõrd eelseisval perioodil jäätmehoolduse osas süstemaatilise korralduslik-metoodilise töö finantseerimisse. Seda seepärast, et Ülenurme ja Haaslava vallas ning nende naabruses on jäätmekava rakendamise mõistes jäätmehooldustaristu loodud. Rahastamiskava käsitleb aastaid 2016-2020.

Tabel 17. Jäätmehoolduslaste tegevuste eeldatav maksumus Haaslava vallas.

Eesmärk	Eesmärgikohased tegevused	Maksumus €					Rahastamisallikad	Vastutaja
		2016	2017	2018	2019	2020		
1. Jäätmetekke vältimise ja taaskasutamise propageerimine ning olmejäätmete ringlussevõtu suurendamine	Elanikele ja ettevõtetele suunatud juhendmaterjalide väljatöötamine	1000	1000	1000	1000	1000	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Tartu linnaga koostöö jätkamine jäätmejaamade kasutamiseks. Lepingute pikendamine	534	542	552	562	572	Valla eelarve	Vallavalitsus
2. Pakendijäätmete ringlussevõtu suurendamine	Kogumiskonteinerite tühjendussageduste kooskõlastamine ja vajadusel muutmine	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Rohelise koti teenuse rakendamine	-	-	-	-	-	Eraisik/ettevõtte	Jäätmevaldaja
	Elanikkonna teavitamine puhaste pakendijäätmete kogumise vajadusest ja võimalustest eritüübiliste pakendijäätmete üleandmiseks.	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
3. Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu suurendamine	Korraldatud jäätmeveo uuel perioodil biolagundatavate köögi- ja sööklajajäätmete (20 01 08) lisamine kogutavate jäätmete hulka Roiu alevikus;	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus

Eesmärk	Eesmärgikohased tegevused	Maksumus €					Rahastamis- allikad	Vastutaja
		2016	2017	2018	2019	2020		
	Roiu reoveepuhasti kompostväljakul kasutada purustatud aia- ja haljastusjäätmel tugiainena reoveesete kompostimisel	-	-	-	-	-	AS Emajõe Veevärk	Vallavalitsus/ AS Emajõe Veevärk
	Aia- ja haljastusjätmete vastuvõtmine elanikelt. Aia- ja haljastusjätmetest multši tootmine ning elanikele tagastamine haljastustöödeks	-	500	500	500	500	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Eramajade omanikele kompostimise juhiste lisamine valla kodulehele	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Jäätmehoolduseeskirja täiendamine vajalike nõuetega	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
4. Ehitus- lammutusjätmete taaskasutuse suurendamine	Valla ehitusmääruse täiendamine vastavate nõuetega ehitusprojekti koosseisu ja kasutuslubade väljastamise kohta	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
5. Elektroonika- jätmete kogumise suurendamine	Elanikkonna teavitamine valla kodulehel ja valla lehes elektroonikaromude äraandmise võimalustest Tartu linna jäätmejaamades	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
6. Kantavate patareide ja akude kogumise parendamine	Täiendavate patareide kogumiskastide paigaldamine	200	200	200	200	200	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Elanikkonna teavitamine valla kodulehel ja valla lehes täiendavate patareikonteinerite ja akude äraandmise võimaluste kohta	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
7. Ohtlike jätmete vastuvõtu jätkamine ja parendamine	Kogumiskonteineri rentimine (AS Epler & Lorenz)	331	331	331	331	331	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Roiu tankla ohtlike jätmete kogumispunkti järelevalve parendamine	200	200	200	200	200	Valla eelarve	Vallavalitsus

Eesmärk	Eesmärgikohased tegevused	Maksumus €					Rahastamisallikad	Vastutaja
		2016	2017	2018	2019	2020		
8. Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine	Olemasolevate ja tekkivate ebaseaduslike ladestuskohtade likvideerimine	1000	1000	1000	1000	800	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Prügil mahapanekut keelavate siltide paigaldamine	100	100				Valla eelarve	Vallavalitsus
	Jäätmehoolduseeskirja täiendamine nõudega, et hajaasustuses võib 84 päevase tühjendusageduse korral minimaalne jäätmekonteineri suurus olla 240 l	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
9. Seire ja järelevalve tõhustamine	Ulaladestamise asukohtade kaardistamine ning perioodiline ülevaatamine	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Jäätmevaldajate registri uuendamine	432	432	432	432	432	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Valvekaamerate paigaldamine jäätmekogumiskohtade juurde	200	200	200			Valla eelarve	Vallavalitsus
10. Aardlapalu prügila juurdepääsutee korrashoid	Teeservade koristus	100	100	100	100	100	Valla eelarve	Vallavalitsus

Tabel 18. Jäätmehooldusalaste tegevuste eeldatav maksumus Ülenurme vallas.

Eesmärk	Eesmärgikohased tegevused	Maksumus €					Rahastamisallikad	Vastutaja
		2016	2017	2018	2019	2020		
1. Jäätmetekke vältimise ja taaskasutamise propageerimine ning olmejäätmete ringlussevõtu suurendamine	Elanikele ja ettevõtetele suunatud juhendmaterjalide väljatöötamine	1000	1000	1000	1000	1000	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Tartu linnaga koostöö jätkamine jäätmejaamade kasutamiseks. Lepingute pikendamine	1765	1792	1822	1852	1882	Valla eelarve	Vallavalitsus
2. Pakendijäätmete ringlussevõtu suurendamine	Kogumiskonteinerite tühjendussageduste koostöölastamine ja vajadusel muutmine	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Rohelise koti teenuse rakendamine	-	-	-	-	-	Eraisik/ettevõtte	Jäätmevaldaja
	Elanikkonna teavitamine puhaste pakendijäätmete kogumise vajadusest ja võimalustest eritüübiliste pakendijäätmete üleandmiseks.	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
3. Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu suurendamine	Korraldatud jäätmeveo uuel perioodil biolagundatavate köögi- ja sööklajajäätmete (20 01 08) lisamine kogutavate jäätmete hulka Ülenurme ja Tõrvandi alevikes;	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Aia- ja haljastusjäätmete vastuvõtmine elanikelt. Aia- ja haljastusjäätmetest multši tootmine ning elanikele tagastamine haljastustöödeks	-	500	500	500	500	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Eramajade omanikele kompostimise juhiste lisamine valla kodulehele	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Jäätmehoolduseeskirja täiendamine vajalike nõuetega	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
4. Ehitus- lammutusjäätmete taaskasutuse suurendamine	Valla ehitusmääruse täiendamine vastavate nõuetega ehitusprojekti koosseisu ja kasutuslubade väljastamise kohta	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus

Eesmärk	Eesmärgikohased tegevused	Maksumus €					Rahastamisallikad	Vastutaja
		2016	2017	2018	2019	2020		
5. Elektroonika-jäätmete kogumise suurendamine	Elanikkonna teavitamine valla kodulehel ja valla lehes elektroonikaromude äraandmise võimalustest Tartu linna jäätmejaamades	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
6. Kantavate patareide ja akude kogumise parendamine	Täiendavate patareide kogumiskastide paigaldamine	200	200	200	200	200	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Elanikkonna teavitamine valla kodulehel ja valla lehes täiendavate patareikonteinerite ja akude äraandmise võimaluste kohta	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
7. Ohtlike jäätmete vastuvõtu jätkamine ja parendamine	Kogumiskonteineri rentimine (AS Epler & Lorenz)	2000	2000	2000	2000	2000	Valla eelarve	Vallavalitsus
8. Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine	Olemasolevate ja tekkivate ebaseaduslike ladestuskohtade likvideerimine	2000	2000	2000	2000	1500	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Prügil mahapanekut keelavate siltide paigaldamine	100	100				Valla eelarve	Vallavalitsus
	Jäätmehoolduseeskirja täiendamine nõudega, et hajaasustuses võib 84 päevase tühjendusageduse korral minimaalne jäätmekonteineri suurus olla 240 l	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Tõrvandi katlamaja mahutite likvideerimine						Valla eelarve	Vallavalitsus
9. Seire ja järelevalve tõhustamine	Ulaladestamise asukohtade kaardistamine ning perioodiline ülevaatamine	-	-	-	-	-	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Jäätmevaldajate registri uuendamine	432	432	432	432	432	Valla eelarve	Vallavalitsus
	Valvekaamerate paigaldamine jäätmekogumiskohtade juurde	200	200	200			Valla eelarve	Vallavalitsus

7 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEST KESKKONNALE AVALDUV MÕJU

Jäätmeseaduse § 29 sätestab, et jäätmehoolduses rakendatavad menetlused ja meetodid ei tohi ohustada tervist, vara ega keskkonda. Jäätmehoolduses tuleb vältida keskkonnahäiringuid või kui see ei ole võimalik, siis vähendada neid, kui sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Jäätmehoolduses tuleb kasutada parimat võimalikku tehnikat.

Jäätmekäitluse rakendamisest keskkonnale avalduv mõju avaldub nii jäätmete kogumisel, veol kui lõppkäitlemisel.

Liigiti kogutud jäätmed saab üle anda vastavasse kogumissüsteemi või viia jäätmejaama. Mõlemas vallas on korraldatud olmejäätmete veosüsteem ning seetõttu võib väita, et nii Haaslava kui ka Ülenurme valdades on jäätmekäitlussüsteem juba varasema jäätmekava raames välja kujunenud. Jäätmeid sorteeritakse ja laaditakse ümber Aardlapalu endises prügilas, millest nüüdseks on saanud sortimis- ja ümberlaadimisjaam. Aardlapalu sortimis- ja ümberlaadimisjaam aitab veokulusid vähendada, sest osa jäätmetest viiakse ladestamiseks Torma prügilasse ja osa transporditakse Iru jäätmepõletustehasesse või Ragn-Sells-i mehhaanilis-bioloogilise töötlemise jaama. Biolagunevate jäätmete kompostimine toimub Aardlapalus kohapeal.

Käesoleva jäätmekava üks peaesmärke on jäätmetekke vähendamine. Tekkivate jäätmete kogused sõltuvad olulisel määral elanikkonna ja ettevõtete teadlikkusest. Mida säästlikumad on Haaslava ja Ülenurme valdade elanikud, seda väiksemad on jäätmekäitluse keskkonnamõjud ehk mida vähem tekib käitlemist vajavaid jäätmeid, seda väiksemad on mõjud ja häiringud jäätmete kogumisel, veol ja lõppkäitluses. Haaslava ja Ülenurme valdade ühises jäätmekavas ettenähtud tegevuste elluviimine aitab vähendada veelgi jäätmekäitluse mõju keskkonnale.

LISAD

Lisa 1. Arvamus Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava 2016-2020 eelnõu kohta. Tartu Maavalitsus 19.07.2016 nr 9-12/2216-2.

Lisa 2. Arvamus Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava 2016-2020 eelnõu kohta. Keskkonnaamet 17.08.2016 nr 8-2/16/197-2.

Lisa 3. Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava 2016-2020 avalike arutelude registreerimise leht.

TARTU MAAVALITSUS

Ülar Jõesaar
ular.joesaar@entec.ee

Teie nr
Meie 19.07.2016 nr 9-12/2216-2

Arvamus Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava 2016-2020 eelnõu kohta

Edastasite Tartu Maavanemale arvamuse saamiseks oma 15.07.2016 kirjaga nr 85 Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava 2016-2020 eelnõu.

Olles tutvunud eelpoolt nimetatud jäätmekava eelnõuga, esitame jäätmeseaduse § 55 alusel nimetatud kava kohta järgmise arvamuse:

- Joonisel 2 on välja toodud Haaslava ja Ülenurme valdade külad ja alevikud. Joonise selguse mõttes oleks korrektne kajastada joonisel ka külade ning alevike piirid.
- Jäätmeseaduse § 42 lõige 2 punkti 2 järgi peab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava käsitlema jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa. Kuna tegemist on seaduses sätestatud kohustusliku nõudega tuleks Ülenurme ja Haaslava valla ühises jäätmekavas eelpool nimetatud teemat käsitleda.
- Jäätmekava tekstis korratakse ühtesid mõtteid mitme erineva lõigu all, mis jätab mulje teksti kunstlikust pikendamisest. Samuti esineb jäätmekava eelnõu tekstis mitmeid keele- ja grammatikavigu. Kuna tegemist on ametliku dokumendiga, tuleks tagada ka dokumendi keeleline korrektsus.

Lugupidamisega

allkirjastatud digitaalselt

Tõnu Vesi
maasekretär
maavanema ülesannetes

Reeta Pere, Reeta.Pere@tartu.maavalitsus.ee, 730 5291

KESKKONNAAMET

Ülar Jõesaar
Projektijuht
OÜ Entec Eesti
ular.joesaar@entec.ee

Teie 15.07.2016 nr 86

Meie 17.08.2016 nr 8-2/16/197-2

Arvamus Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava 2016–2020 eelnõu kohta

Austatud Ülar Jõesaar

Keskkonnaamet (*edaspidi KeA*) on tutvunud Teie poolt 15.07.2016 kirjaga nr 86 esitatud Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava 2016–2020 eelnõuga (*edaspidi Eelnõu*) ning avaldab arvamust lähtuvalt jäätmeseaduse (*edaspidi JäätS*) § 39 lg-st 3 ja § 42 lg-st 2.

Eelnõus on välja toodud ülevaade eelneva perioodiga haaratud kava (Ülenurme valla jäätmekava 2010–2015 ja Haaslava valla jäätmekava 2011–2015) täitmise, andmed jäätmeliikide, jäätmevoogude, sorteerimise, minevikus toimunud reostuse likvideerimise ja korraldatud jäätmeveo toimumise kohta, jäätmekava rakendamisel keskkonnale avalduva mõju kirjeldus ja olemasoleva kogumissüsteemi toimimine Ülenurme ja Haaslava valdade haldusterritooriumitel. Kava eelnõuga on ette nähtud uued väljavaated jäätmemajanduse arendamisel, infrastruktuuri täiendamise vajadus, arvestades poliitilisi suundi, jäätmekäitleja võimalusi ning elanike soove sorteerimise tõhustamiseks, korraldatud jäätmeveo arendamise perspektiivid, üldsusele ja tarbijatele teavituskampaaniate korraldamine, jäätmehoolduse rahastamise tegevused ja kulud.

KeA tähelepanekud Eelnõu kohta on järgmised:

- 1) reovesi ja koos reoveega käitlemisele või keskkonda suunatavad jäätmed (välja arvatud reoveesete) ei kuulu JäätS reguleerimisalasse, seega ei ole ka kohustust kajastada Eelnõus nn „fekaalide“ käitlemist;
 - 2) jäätmekäitlejate (kes võtavad vastu erinevaid jäätmeliike) ja jäätmekäitluskohtade (pinnasetäite koht) väljatoomine maakonna lõikes ei ole täielik. Pigem tuleks loetleda kõik jäätmekäitlejad (kindla hetkeseisuga) või tituleerida loetletud käitlejad suuremateks või lisada viide, kus Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava lugeja saaks infot otsida;
 - 3) Tartu linna Turu ja Jaama tn jäätmejaamade puhul pole Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava lugejale üheselt arusaadav, milliseid jäätmeliike võib ühte või teise jäätmejaama viia;
 - 4) tabelis 15 „Jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamise mõõdikud ja tegevused“ peab biolagunevate jäätmete käitlemisega seonduv (nn „Kaaluda“/„Peaks kaaluma“) olema konkreetne, sest biolagunevate jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise nõuded koos tähtaegadega
- Narva mnt 7a / 15172 Tallinn / Tel 680 7438 / Faks 680 7427 / e-post: info@keskkonnaamet.ee / www.keskkonnaamet.ee / Registrikood 70008658

on kohustus, mitte kaalumise võimalus;

5) jäätmeveo registri eest makstava tasu väljatoomine kuu lõikes pole Ülenurme ja Haaslava valla ühises jäätmekavas oluline teave;

6) äriettevõtte Emajõe Veevõrk nimetamisel kasutada ärinimes AS või OÜ, kuna äriregistris on mõlemad ettevõtted registreeritud.

KeA on arvamusel, et Ülenurme ja Haaslava valla ühise jäätmekava 2016–2020 eelnõu vastab JäätS § 39 lg 3 ja § 42 lg 2 nõuetele, kui eespool nimetatud tähelepanekuid on arvestatud.

Lugupidamisega

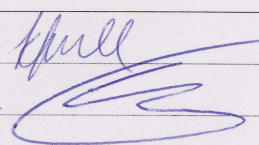
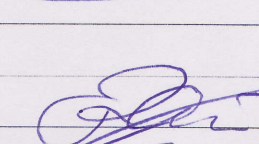
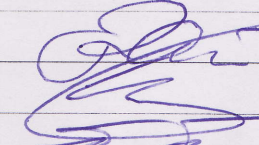
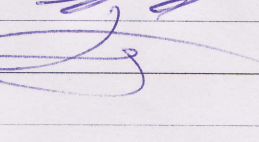
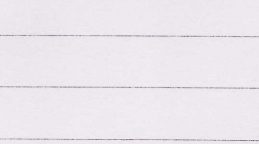
(allkirjastatud digitaalselt)

Ivo Ojamäe
keskkonnakorralduse spetsialist
keskkonnakasutuse juhtivspetsialisti
ülesannetes
Jõgeva-Tartu regioon

Sama: Ülenurme Vallavalitsus, vald@ylenurme.ee; Haaslava Vallavalitsus, vald@haaslava.ee

Tea Pärnik 7302253
tea.parnik@keskkonnaamet.ee

ÜLENURME JA HAASLAVA VALLA ÜHISE JÄÄTMEKAVA 2016 – 2020
AVALIKU ARUTLEU REGISTREERIMISE LEHT
3.08.2016 KELL 15:00 ÜLENURMES JA KELL 17:00 HAASLAVAS

Jrk.nr	Osaleja / Nimi	Kontakt / e-post	Allkiri
1	Kristi Kull	kristi.kull@glennurme.ee	
2	ÜLAR JÕESAR	ulan.joesaar@enter.ee	
HAASLAVA VALLAS 17.00			
1.	Jüri Raudreping	jyri@haaslava.ee	
2.	ÜLAR JÕESAR	ulan.joesaar@enter.ee	
3.	Heiki Tamm	heiki@haaslava.ee	
4.	Prüt Long	prut@haaslava.ee	